

Romanian Baptist Ministries

# PROVERBE



## Delicatesele Înțelepciunii

Înțelepciunea este o valoare ce a fost conștientizată din vechime. Grecii, care s-au numit pe ei înșiși iubitori de înțelepciune, au în tradiția lor șapte înțelepți ce au modelat gândirea societății lor clasice, societate care a excelat în știință și arte. Fiecare din acești înțelepți a avut un aforism prin care a încercat să surprindă secretul succesului. Solon, atenianul, a proferat o cerință majoră de ordin moral (preluată de Socrate) când a oferit secretul trăirii cu succes: Cunoaște-te pe tine însuși! Chilon din Sparta a sfătuit la rândul lui: Ai în vedere sfârșitul! Thales din Milet a pus problema succesului pe plan financiar când a observat: Cine evită a se pune chezaș, acela este în securitate. Bias din Priene a considerat că cel mai important lucru ce trebuie să îl știm pentru a avea succes este că cei mai mulți oameni sunt răi, prin urmare se cuvine să trăim cu precauție. Cleobulos din Lindos a fost de părere că Moderația este de aur și pe baza acestei observații a expus imperativul: Evită extremele! Pittacos din Mitilene a spus: Apucă timpul de coamă! adică, „folosește posibilitățile ce vin în calea ta”. În sfârșit, Periander din Corint a observat că dacă ești prevăzător, nimic nu este imposibil pentru hărmicie!

Cu toții recunoaștem înțelepciunea acestor observații și sfaturi, dar trebuie să reliefăm faptul că niciunul din acești înțelepți nu a inclus în formula succesului lor pe Dumnezeu. Înțeleptul Solomon, care i-a întrecut în sapiență pe toți ceilalți oameni, a oferit tuturor muritorilor secretul trăirii cu succes când a spus în introducerea Cărții Proverbelor: Frica de Domnul este începutul înțelepciunii (sau științei). Iarăși, în timp ce filosofii Eladei îmbiau înțelepciunea lor celor ce voiau să se instruiască pentru viață și o făceau în schimbul unui preț piperat pe care îl solicitau căutătorilor însetați de știință, Înțelepciunea oferită în Proverbe, deși este mai de preț decât aurul și pietrele prețioase, este totuși oferită fără bani celor ce au pornit în căutarea ei. Mai există o deosebire mare între înțelepciunea furnizată de gânditorii Greciei antice și cea promovată și înscrisurată de regele Solomon. Filosofii eleni selectau cu grijă pe cei pe care voiau să îi facă moștenitori ai înțelepciunii elaborate de ei. De pildă, Platon a scris la intrarea Academiei sale următoarele: Nici un om neexperimentat în geometrie să nu intre! Prin opoziție, Înțelepciunea biblică a Proverbelor invită pe toți oamenii să intre în școala ei, chiar și pe cei neexperimentați și neștiutori! Dumnezeu oferă fără bani succes și trăire frumoasă tuturor celor ce vor să vină la masa încărcată cu bucate alese și vinuri vechi, masa pregătită cu dragoste de înțelepciune. Tot ce li se cere oamenilor este să accepte invitația, ca să primească astfel dreptul să se înfrupte din delicatesele înțelepciunii.

*D. Chiu*

# Cuprins

<b>Introducere</b> ( <i>Ioan Sinitean</i> )	04
<b>Cap. I <u>PREZENTAREA ÎNTELEPCIUNII</u></b>	
<b>Scopul Înțelepciunii</b> ( <i>D. Chiu</i> )	08
<b>Avertizarea Înțelepciunii</b> ( <i>M. Pintilii</i> )	12
<b>Valoarea Înțelepciunii</b> ( <i>O. Dobria</i> )	15
<b>Disciplina Adevărată a Înțelepciunii</b> ( <i>G. Fofiu-Moțoc</i> )	18
<b>Sfatul Înțelepciunii privind Castitatea</b> ( <i>D. Chiu</i> )	22
<b>Pericolele demascate de Înțelepciune</b> ( <i>G. Șerban</i> )	24
<b>Disprețuitorii Înțelepciunii</b> ( <i>M. Lozneanu</i> )	28
<b>Oferta Înțelepciunii</b> ( <i>V. Gabor</i> )	31
<b>Ospățul (Ospitalitatea) Înțelepciunii</b> ( <i>L. Murg</i> )	33
<b>Cap. II <u>PRACTICAREA ÎNTELEPCIUNII</u></b>	
<b><i>SERIA 1 CHARACTERUL OMULUI ÎNȚELEPT</i></b>	
<b>Omul Înțelept este Maleabil, nu Încăpățânat</b> ( <i>V. Gabor</i> )	39
<b>Omul Înțelept este Cinstit, nu Înșelător</b> ( <i>R. Lucian</i> )	42
<b>Omul Înțelept este Smerit, nu Mândru</b> ( <i>Al. Dobrescu</i> )	45
<b>Omul Înțelept este Disciplinat, nu Dezorganizat</b> ( <i>S. Covaci</i> )	48
<b>Omul înțelept este îndurător, nu răzbunător</b> ( <i>L. Dragomir</i> )	51
<b><i>SERIA 2 RELAȚIILE OMULUI ÎNȚELEPT</i></b>	
<b>Relațiile omului înțelept cu Dumnezeu</b> ( <i>I. Ciupuligă</i> )	54
<b>Relațiile omului înțelept cu părinții săi</b> ( <i>V. Pop</i> )	57
<b>Relațiile omului înțelept cu soția sa</b> ( <i>G. Fofiu-Moțoc</i> )	59
<b>Relațiile omului înțelept cu copiii săi</b> ( <i>O. Dobria</i> )	62
<b>Relațiile omului înțelept cu prietenii și vecinii</b> ( <i>M. Lozneanu</i> )	64
<b><i>SERIA 3 CUVÂNTUL OMULUI ÎNȚELEPT</i></b>	
<b>Puterea cuvântului omului înțelept</b> ( <i>I. Sinitean</i> )	68
<b>Caracterul cuvântului omului înțelept</b> ( <i>D. Chiu</i> )	71
<b>Sursa cuvintelor omului înțelept</b> ( <i>C. Bradu</i> )	75

# Introducere

Există trei cărți din Biblie care au fost clasificate ca și „Cărți ale Înțelepciunii”: Iov, Ecleziastul și Proverbele. Dacă în studiul nostru din cartea lui Iov am văzut cum înțelepciunea lui Dumnezeu a stat la baza încercărilor din viața lui Iov, acum, în cartea Proverbelor, vom putea să vedem că înțelepciunea lui Dumnezeu stă (sau ar trebui să stea) la baza vieții obișnuite de zi cu zi a fiecăruia dintre noi.

Cartea Proverbelor a fost manualul lui Israel pentru viața cotidiană. În timp ce Psalmii subliniază o umblare în fața lui Dumnezeu, accentul din Proverbe cade pe o umblare în fața altora.

Cartea Proverbelor oferă instrucțiuni cu privire la modul de a trăi cu înțelepciune și eficiență în „frica de Domnul” (1:7; 9:10). Frica de Domnul include respect, încredere și angajament față de Domnul și voia Lui, așa cum este revelat în Cuvântul Său.

## **AUTORUL (autorii):**

1. Cartea începe prin identificarea lui Solomon, fiul lui David, împăratul lui Israel, ca autor, căruia i s-a acordat înțelepciune de către Dumnezeu - 2Cronici 1:7-12 (Proverbe 1:1, 10:1, 25:1).

2. Cartea conține, de asemenea, proverbe și înțelepciune din alte surse sau autori:

- Cuvintele lui Agur, fiul lui Iache pentru Itiel și Ucal – Prov. 30: 1-33
- Cuvintele regelui Lemuel, învățate de la mama sa. Regele Lemuel trăiește în țara Uț – Spusele lui Lemuel conțin mai multe ortografii aramaice, care pot indica un fond non-israelit. Prov.31:1-31
- Ezechia (Proverbe 25:1).

Cohen spune, „O învățătură rabinică afirmă că regele israelit a scris Cântarea Cântărilor în tinerețe, Proverbe în vârsta de mijloc, și Ecleziastul spre sfârșitul vieții sale”.

## **NUMELE sau Titlul Cărții:**

În Biblia ebraică este „Proverbele lui Solomon” (1:01), ca și în greacă, Septuaginta (LXX). „*Proverbele*” vine de la cuvântul în ebraică *mashal*, care înseamnă o „comparație, asemănare, sau ilustrație” a cărui verb-rădăcină descrie actul de guvernare, de a domni sau a stăpâni.

Cuvântul ebraic pentru „proverb” transmite o gamă largă de semnificații, inclusiv ideea de comparație, un cod de conduită, precum și descoperirea adevărului ascuns.

Titlul grecesc este „Paroimiai Salomontos” (proverbele lui Solomon), iar titlul latinesc este „Liber Proverbiorum”, în care se combină cuvintele „pro” (pen- tru, spre) și „verba” (cuvinte) pentru a descrie felul în care proverbele reușesc să concentreze multe cuvinte în expresii (zicale) scurte.

**CONSIDERAȚII canonice:** Cartea Proverbelor este plasată în locuri diferite în diferitele canoane, astfel:

1. În Talmud: Iov, Rut, Psalmi, Proverbe, Ecleziastul, Cântarea lui Solomon,
2. În Septuaginta (LXX): Cântarea lui Solomon, Psalmii, Proverbe, Ecleziastul, Iov
3. În Conciliul de la Trent: Iov, Psalmii, Proverbe
4. În cele mai multe Biblii ebraice: Psalmi, Proverbe, Iov

Definirea unui proverb: Cuvântul „proverb” înseamnă „cuvânt pentru”. Proverbele sunt declarații simple (sau ilustrații) morale, care scot în evidență și învață realități fundamentale despre viața, concepute cu scopul de a învăța adevărul într-o formă concentrată. Proverbele sunt expresii, în stil distinctiv, care reflectă în-ima și viața poporului evreu. Proverbele, fiind comparații, sunt scrise în unități (de obicei două), al doilea segment fiind fie clarificarea, fie contrastarea celui dintâi. Ele sunt auto-explicative și auto-ilustrative: Ca apa proaspătă pentru un om obosit, așa este o veste bună de la o țară îndepărtată (25:25). Încredere în Domnul cu toată inima ta și nu te bizui pe înțelepciunea ta (3:5).

Un proverb este o exprimare care comunică un adevăr (sau o realitate a vieții) într-o manieră foarte incisivă și concisă. Cineva a spus că proverbele sunt, „frazе scurte produse de o experiență îndelungată”. De fapt, este vorba de adevăruri ce sunt exprimate într-o formă ușor de amintit. Proverbul se mai poate denumi și maximă, zicală sau dicton.

**OBIECTIVELE Autorului.** În spatele fiecărui proverb există o filozofie de viață. Ele au fost concepute pentru:

1. A atrage atenția cititorului [a asculta]
2. A trezi receptivitatea [a crede]
3. A efectua aderarea la memorie [a ține minte]
4. A oferi aplicare în viață [a o pune în practică]

**DATA SCRIERII:** anul exact nu este cunoscut (undeva în jurul lui 950 î.Hr.). Prezentul conținut al cărții a fost, probabil, organizat și definitivat aproape de sfârșitul domniei lui Ezechia (715-686 î.Hr., 25:1).

**COMPOZITIA:** Cartea Proverbelor pune împreună cele mai importante 513 din cele peste 3000 de proverbe alcătuite de Solomon (1 Împărați 4:32; Ecleziastul 12:9). Solomon a căutat înțelepciune de la Dumnezeu (2 Cronici 1:8-12.) și după ce a primit-o a oferit-o la alții sub formă de proverbe.

**TEMA:** înțelepciunea și nebunia, sunt cele două teme majore care se întrepătrund și se suprapun pe întreaga Carte a Proverbelor. Înțelepciunea, care include cunoaștere, înțelegere, instruire, discreție, și ascultare, este construită pe frica de Domnul și respect și apreciere pentru Cuvântul lui Dumnezeu. Nebunia este în fapt o negare a înțelepciunii, constând în atitudinea și acțiunea ce se opun total înțelepciunii.

Cuvântul “înțelepciune” apare de 37 de ori în Proverbe. Cartea Proverbelor conține o mină de aur a teologiei biblice, reflectând teme ale Scripturii aduse la nivelul neprihănirii practice (1:03), prin abordarea alegerilor etice ale omului, punând sub semnul întrebării modul în care omul gândește, trăiește, și își gestionează viața de zi cu zi în lumina divină a adevărului. Cartea Proverbelor cheamă pe om să trăiască așa cum Creatorul l-a destinat să trăiască atunci când l-a creat (Ps.90:1).

## CUVÂNT CHEIE: Înțelepciune

**VERSET CHEIE:** ca să dea celor neîncercați agerime de minte, tânărului cunoștință și chibzuință, Prov. 1:4

**DESTNATARI:** Sunt toți oamenii, dar în principal sunt tinerii și copiii (cf. apelativele Fiule; Fiul meu, etc.)

**STIL Literar:** Cartea este scrisă într-o ebraică clară, clasică, folosind cu succes paralelismul. Cinci tipuri de paralelism sunt observate în cartea Proverbelor, astfel:

1. Paralelism repetitiv-sinonimic ca în 18:7 unde aceeași idee este exprimată în paralel fiind plasată în al doilea rând.
2. Paralelism contrastiv-antitetic (13:9), în cazul în care conținutul rândului secund este setat în contrast cu a primului.
3. Paralelism completiv-sintetic (10:26), în cazul în care a doua linie completează ideea din prima.
4. Paralelism emblematic (3:12), în care pentru un concept (sau idee) este creat un simbol printr-o imagine (cuvânt sau idee).
5. Paralelism introvertit unde există paralelism este distribuit între rândurile 1 cu 4 și 2 cu 3.

O trăsătură comună a proverbelor este utilizarea unui limbaj comparativ și de aceea figurativ: „Ca apa proaspătă pentru un om obosit este o veste bună de la o țară îndepărtată” (25:25).

## SCOPUL ȘI PREDAREA

Potrivit prologului (1:1-7), Proverbele au fost scrise pentru, cunoașterea înțelepciunii și învățaturii, înțelegerea cuvintelor minții; căpătarea învățăturilor de bun simț, de dreptate, de judecată și de nepărtinire; ca să dea celor neîncercați agerime de minte, cunoștință și chibzuință...

Referințele frecvente la “fiul meu (e)” (1:8,10; 2:1, 3:1, 4:1, 5:1) subliniază instruirea tinerilor și îndrumarea lor într-un mod de viață care duce la recompensare. Dobândirea înțelepciunii (și implicit evitarea capcanelor primejdioase) duce la relații personale reușite, familie fericită, bunăstare și muncă roditoare... Deși Proverbe este o carte practică care se ocupă cu arta de a trai, ea își bazează înțelepciunea practic pe frica de Domnul (1:7; vezi Ps.34:8-14).

## TEME TEOLOGICE

Înțelepciunea lui Solomon a depășit înțelepciunea tuturor celorlalți oameni (1 Regi 4:29-31). Cu toate acestea, realitatea șocantă este că el nu a reușit să trăiască adevărul pe care îl știa și pe care l-a predat lui Roboam, fiul lui (1 Împ.11:1, 4, 6, 7-11), care a respins ulterior învățătura tatălui său (1 Împ.12:6-11).

Proverbele oferă, de asemenea, adevăruri practice. Ele sunt adevăruri concentrate care ne spun nu doar ce ar trebui să facem, ci ele ilustrează de multe ori într-un mod foarte practic și cum anume să le aplicăm. Proverbele nu au zone gri, ci ele rezumă existența fie în alb, fie în negru, deoarece arată binele și răul. Ele ne obligă să judecăm lucrurile pentru noi înșine. Astfel, Proverbele oferă linii directe cu privire la modul de a trăi cu pricepere. Oamenii pot trăi oricum, la întâmplare, dar trăirea într-un mod abil, cu chibzuință poate fi descoperită în Biblie, și mai precis în Cartea Proverbelor. Proverbele

ne învață că ceea ce este bun este, de asemenea, și drept.

Pe lângă Solomon din Vechiul Testament, Isus Hristos, Marele Învățător a dat modului proverbial de exprimare cea mai mare importanță. Domnul Isus este „Maestrul incomparabil al proverbelor”, în care sunt ascunse toate comorile înțelepciunii și ale științei (Coloseni 2:3). Fără Isus Hristos în viețile noastre, nu există nici o modalitate de a fi cu adevărat înțelepți.

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)

(N. Sinitean)

# Scopul Înțelepciunii

Text: Proverbe 1: 1-9

Cuvântul de Aur v.7a. „Frica de Domnul este începutul științei”

## Introducere

**C**a în orice introducere de carte sau articol, Cartea Proverbelor ne arată scopul pentru care a fost scrisă. El este desprins din observarea lucrurilor multe și importante ce le oferă înțelepciunea, și apoi din considerarea celor ce au nevoie de aceste lucruri oferite de înțelepciune.

## Obiective

- Să conștientizăm ce oferă înțelepciunea și cui i se oferă;
- Să înțelegem în ce condiții o putem accesa.

## Schița

1. Componentele Înțelepciunii (vs. 2-6)
2. Condițiile Înțelepciunii (vs. 7-8)
3. Canalele Înțelepciunii (vs. 6, 8)
4. Categoriile ce au nevoie de Înțelepciune (vs. 4, 5, 7, 8)
5. Comoara oferită de Înțelepciune (v. 9)

## Analiza

### I. Ce componente are înțelepciunea sau ce cuprinde oferta ei?

Dumnezeu, Creatorul nostru și în același timp Răscumpărătorul nostru ne oferă în Cartea Proverbelor înțelepciunea de care avem nevoie ca să trăim frumos în familie, să ne cunoaștem locul în societate și să avem succes la locul de muncă. Autorul alege zece termeni prin care definește pentru noi conținutul, și în același timp, beneficiile înțelepciunii. Termenii nu sunt sinonimi, ci bine aleși pentru a defini aspectele înțelepciunii oferite de Dumnezeu. Acești termeni se repetă mereu în conținutul cărții, de aceea este binevenită definirea lor la început. Definirea acestor zece termeni va clarifica beneficiul ce îl vom obține din studiul cărții. Iată componentele înțelepciunii, sau beneficiile ei, așa cum este ea descrisă prin descompunere în primele versete ale Cărții.

A. *Abilitate – termenul în Biblia Cornilescu este înțelepciune (v. 2a)*

B. *Învățătură (v. 2a)*



*C. Înțelegere (v. 2b)*

*D. Instruire în principiile bunului simț (v. 3a)*

*E. Instruire în dreptate (v. 3b)*

*F. Instruire în judecată (v. 3b)*

*G. Instruire în nepărtinire (v. 3b)*

*H. Agerime de minte (v. 4a)*

*I. Cunoștință (v. 4b)*

*J. Chibzuință (v. 4b)*

Întâi, oferă abilitate, adică acea însușire ce ne capacitează să folosim corect cunoștințele ce le avem. Înțelepciunea, conform Proverbelor, nu este acumulare de cunoștințe, ci este arta de a trăi frumos și cu semnificație. De aceea înțelepciunea este în primul rând abilitate de a trăi în fericire, lucru pe care și-l doresc toți oamenii. Termenul este folosit de 37 de ori în cuprinsul cărții.

A doua componentă a înțelepciunii este învățătura, și anume învățătura ce vine în urma disciplinei. Conceptul apare de 26 de ori în cuprinsul cărții, și are înțelesul de disciplină (vezi 3:11; 13:24). Înțelepciunea ne oferă disciplina prin care ajungem la maturitatea dorită de Domnul.

Următoarea componentă a înțelepciunii este înțelegerea, ceea ce înseamnă discernământ, adică însușirea de a discrimina, de a face judecăți de valoare, de a judeca valoarea lucrurilor și a înțelege valoarea lor reală.

Următorii termeni ce descriu înțelepciunea sunt puși în combinație cu instruirea. Așa este instruirea în principiile bunului simț. Da, înțelepciunea instruieste pe discipolii ei în problemele bunului simț. Un credincios va dovedi calitatea credinței lui și prin felul în care observă regulile bunului simț. De fapt, bunul simț devine o a doua natură a celui credincios ce se lasă instruit de înțelepciunea de sus.

Urmează instruire în dreptate, ceea ce se referă la un comportament drept, corect. Următoarea componentă a înțelepciunii este definită ca instruire în judecată ceea ce înseamnă o instruire în judecata sănătoasă, care oferă capacitatea de a distinge lucrurile și de a le vedea în concordanță cu realitatea.

Înțelepciunea oferă apoi instruire în nepărtinire ceea ce face referire nu la conduită, ci la principiile ce le avem în viață în domeniul integrității și moralității. Înțelepciunea oferă într-adevăr principii sănătoase în aceste două domenii.

Agerimea de minte, la care se referă versetul 4, nu este altceva decât prudență, subtilitate în mărirea informațiilor pentru a lua deciziile prin care să se evite pierderea și dezastrul. Este interesant că această caracteristică a înțelepciunii este oferită celor neîncercați la minte, adică celor naivi, care au cea mai mare nevoie de prudență.

În același verset autorul menționează cunoștința care este de informația ce produce un caracter sănătos. Ea este oferită tânărului, deoarece nimic nu este mai important pentru cei tineri decât să își formeze un caracter sănătos.

În sfârșit, o ultimă binefacere a înțelepciunii este chibzuința (v.5). Sensul termenului ebraic este discreție, gândire atentă ce refuză pripeala în vorbirea nesocotită sau în acțiune impulsivă. Acestea sunt cele zece componente ale înțelepciunii. Din enumerarea și definirea lor vedem cât de importante sunt pentru cei ce vor să trăiască în fericire, și cât de necesare sunt pentru cei care vor într-adevăr să fie capabili să trăiască frumos.

## **II. Care sunt condițiile înțelepciunii?**

Există oare condiții pe care Dumnezeu le pune atunci când oferă oamenilor înțelepciunea? Ele pot fi recunoscute din textul nostru, care deschide cartea Proverbelor. Iată care sunt acestea:

**A.** Este frica de Domnul (v. 7a), ceea ce înseamnă respectul cel mai mare pentru Dumnezeu, reverență, prețuire, cinstire, plasarea lui Dumnezeu pe întâiul loc în viața noastră.

**B.** Este urmarea îndrumărilor (vs. 5, 8) din cuvântul oferit (în particular Pildele vs. 1, 6). Nici un om nu va beneficia de înțelepciunea divină dacă nu este dispus să urmeze preceptele pe care Dumnezeu ni le-a oferit în cartea Proverbelor. În multe cazuri urmarea preceptelor biblice pare lipsită de beneficiu, și incapabilă să ofere ceea ce se promite, dar realitatea este că cel e urmează prin credință preceptele divine va beneficia în final de promisiunile diseminate în conținutul proverbelor.

**C.** Este asimilarea înțelepciunii înțelepților (v. 6). Experiența de viață a celor înțelepți este sursă de înțelepciune și binecuvântare pentru cei care vor să învețe din experiența altora. Un dicton popular spune că există trei categorii de oameni în lume: 1. Cei care învață din pățaniile altora – aceștia sunt cei înțelepți; 2. Cei care învață din pățaniile lor – aceștia sunt oameni obișnuți; și 3. Cei care nu învață nici măcar din pățaniile lor – aceștia sunt cei proști.

**D.** Este acceptarea disciplinei (v.7b). Am văzut că o componentă a înțelepciunii este învățătura (a doua componentă) ce nu este altceva decât disciplina aplicată consecvent în viața celor ce vor să trăiască frumos.

## **III. Care sunt canalele folosite de Dumnezeu pentru a ne oferi înțelepciunea?**

Înțelepciunea vine din Cuvântul lui Dumnezeu prin autoritățile lăsate de Domnul în viața noastră, printre acestea fiind:

**A.** Părinții (v. 8). Ei sunt primul canal prin care Dumnezeu ne oferă înțelepciunea Sa.

**B.** Învățătorii (v.2, 6). Învățătorii sunt cei puși de Dumnezeu să ne supravegheze în procesul formării noastre. Sunt învățătorii din școală, cei de la școala duminicală, sunt păstorii-învățătorii pe care Dumnezeu i-a dat Bisericii pentru desăvârșirea sfinților (Efeseni 4:11-12) etc.

**C.** Înțelepții etc. Înțelepții sunt toți cei care prin experiența lor de viață au acumulat înțelepciune și au transmis-o prin activitatea lor didactică sau prin scrierile lor altora. Acești înțelepți sunt pomeniți în Daniel 11:33; 12:3; Maleahi 2:7 etc.

## **IV. Care sunt categoriile de oameni ce au nevoie de înțelepciune?**

**A.** Copiii (v.8). Ei au nevoie să asculte și să nu lepede învățătura tatălui și îndrumările mamei. Copiii sunt cei nevârstnici, care se află încă sub autoritatea tatălui și a mamei.

**B.** Cei neîncercați și tinerii (v.4) Aceștia, deși nu mai sunt sub autoritatea părintească, deoarece au ajuns la vârsta independenței, au nevoie de învățătura care duce la excelență morală (numărul nouă) și chibzuință (numărul zece).

**C.** Înțelepții și cei pricepuți (v.5) O condiție pentru a fi socotit printre cei înțelepți este să nu refuzi învățătura, nici după ce ai ajuns la o cunoaștere superioară, nici după ce ai atins o vârstă venerabilă. Înțelepții, prin primirea înțelepciunii își măresc știința și capătă iscusință.

**D.** Nebunii și proștii (v.7). Sunt două categorii mereu amintite în cartea Proverbelor asupra căror se poate face un studiu amănunțit. Proștii sunt cei care dau atenție nebunilor și, admirându-i, sunt gata să le urmeze exemplul. Ei pot fi recuperați, dacă li se oferă ajutorul și învățătura la momentul potrivit. Nebunii sunt cei care de obicei au atins pragul de la care nu mai există întoarcere, luând în batjocură oferta înțelepciunii (1:22). Aceștia au cea mai mare nevoie de înțelepciune, dar de obicei nu se oboresc să o primească.

### **V. Care este comoara oferită de înțelepciune?**

Există o răsplată oferită de înțelepciune, sumarizată în Proverbe 22:4, și anume bogăția, slava și viața.

**A.** Viața este o răsplată a înțelepciunii care de fapt înseamnă viețuire cu succes (vs.2-5). Componentele înțelepciunii sunt de mare ajutor pentru cel care vrea să aibă succes în viață. Ele sunt complete și capabile să asiste pe orice om în căutarea trăirii cu semnificație.

**B.** Slava sau cununa plăcută așezată pe capul celor ce iubesc înțelepciunea (v.9a). Cununa pe care înțelepciunea o așază pe capul celor ce o primesc este cinstea.

**C.** Bogăția (v.9b). Lanțul de aur la gât era în vechime semnul autorității pe care o avea cineva în societate (cf. Geneza 41:42; Daniel 5:7, 29) și de asemenea semnul afluenței de care se bucura. Înțelepciunea este cea care oferă în adevăr autoritate și afluență.

## Concluzii

Înțelepciunea este oferită tuturor categoriilor de oameni. Nimeni nu este dincolo de posibilitatea dobândirii ei și a beneficiilor ei. Pentru a ajunge în posesia înțelepciunii trebuie să începem cu frica Domnului, să continuăm cu acceptarea Cuvintelor Domnului și să terminăm cu supunerea față de disciplina Domnului.

([întoarcere la Cuprins](#))

# Avertizarea Întelepciunii

---

Text: Proverbe 1:10-33

Cuvântul de aur v.1:33: „Cel ce m-ascultă va locui fără grijă, va trăi liniștit și fără să se teamă de vreun rău.”

## Introducere

În prima secțiune a cărții Proverbelor autorul a vorbit în introducere (1:1-9) despre scopul înțelepciunii, vizând diferitele categorii de oameni care pot beneficia din observarea principiilor oferite de înțelepciune. După această introducere, autorul trece la prima lecție, și aceasta este o avertizare.

## Obiective

- Să înțelegem că neglijarea principiilor înțelepciunii, indiferent din ce motivație, va fi dezastruoasă;
- Să înțelegem că asimilarea principiilor înțelepciunii se face din timp, pentru ca atunci când apar crizele să fim pregătiți să mânuim situațiile de criză prin principiile dobândite în școala înțelepciunii.

## Schița

Textul nostru conține prima pledoarie a autorului în favoarea înțelepciunii. Ea începe cu apelativul „Fiule”, și oferă sfaturi importante celor ce vor să ia aminte la principiile sănătoase de viață. Sunt trei avertizări, în principal, în această primă lecție oferită de înțelepciune:

- 1. Avertizare cu privire la asocierile păcătoase;**
- 2. Avertizare cu privire la neglijarea deprinderii principiilor înțelepte;**
- 3. Avertizare cu privire la prețul mare ce va fi plătit de cei care ignoră pledoaria înțelepciunii.**

# Analiza

Avertizările pe care le-am enumerat în schița lecției pot fi susținute cu argumente multiple. Autorul Proverbelor le oferă sub fiecare avertisment pe care îl postulează.

## **I. Avertizare cu privire la asocierile păcătoase**

- A. Asocierile păcătoase sunt foarte ispititoare și promițătoare (1:10, 13, 14)
- B. Asocierile păcătoase încarcă de vinovăție pe cei care le practică (1:11)
- C. Asocierile păcătoase sunt foarte periculoase (1:18, 11b,c, 12)
- D. Asocierile păcătoase sunt autodistructive (1:18)
- E. Asocierile păcătoase, mai ales cele inițiate din lăcomie, aduc sigur pierzarea celor neînțelepți (1:19)
- F. Acest punct are o concluzie practică: Asocierile păcătoase (cu consecințele lor nefaste) pot fi evitate printr-o hotărâre puternică de a nu intra în ele (1:15).

## **II. Avertizare cu privire la neglijarea deprinderii principiilor înțelepte**

- A. Înțelepciunea este definită (1:29-30). Ea cuprinde știința, frica, sfatul și mustrarea.
- B. Înțelepciune este oferită tuturor oamenilor, fiind îmbiată în locurile publice (1:20-21).
- C. Înțelepciunea este accesibilă celor ce vor să se pocăiască, întorcându-se de la iubirea prostiei și a batjocurii la iubirea prudenței (1:22-23a).
- D. Înțelepciunea este oferită prin Duhul lui Dumnezeu în Cuvintele lui Dumnezeu (1:23b,c).
- E. Înțelepciune nu este accesibilă când vor oamenii, ci când se autooferă (1:24-25).
- F. Înțelepciunea va fi retrasă tocmai în momentele când oamenii care au refuzat-o au mai mare nevoie de ea (1:26-28).
- G. Din nou, ultimul punct în acest șir este o aplicație practică: Înțelepciune trebuie căutată și acceptată la vremea potrivită (1:28).

## **III. Avertizare cu privire la prețul mare ce va fi plătit de cei care ignoră pledoaria înțelepciunii**

- A. Înțelepciunea respinsă va fi răzbunată tocmai de rezultatele dezastruoase ale celor ce o refuză (1:31). Respingerea înțelepciunii are roade amare.
- B. Înțelepciunea respinsă va fi răzbunată chiar dacă inițial cei ce o resping au calm în viață. Inacțiunea la îndemnul înțelepciunii sfârșește întotdeauna în pierzare (1:32). Respingerea înțelepciunii sfârșește în pierzare și moarte (a se observa cuvintele pierde, ucide).
- C. Înțelepciunea respinsă va fi răzbunată tocmai prin rezultatele pozitive ale celor ce îi ascultă glasul (1:33, a se observa expresiile a locui fără grijă, a trăi liniștit, fără teamă)

# Concluzii

După ce oferă avertizările sale serioase pentru cei care nu vor să observe principiile înțelepciunii, Înțelepciunea oferă în ultimul verset cea mai mare asigurare. Cei care ascultă sfaturile înțelepciunii și deprind principiile ei au parte de o existență lipsită de teamă și îngrijorări. Este viață (va trăi) și este viață caracterizată de liniște și lipsa experimentării răului. În timp ce refuzul înțelepciunii este dezastru, acceptarea ei este securitate. Versetul de aur merită memorat de toți cei ce doresc înțelepciunea.

[\(intoarcere la Cuprins\)](#)

# Valoarea Înțelepciunii

Textul: Proverbe 2

Cuvântul de aur: Proverbe 2:6 „Căci Domnul dă înțelepciune; din gura Lui iese cunoștință și pricepere.”

## Introducere

Jumătatea a doua a primului capitol din Proverbe arată soarta tragică a celor care refuză să asculte chemarea înțelepciunii. Capitolul 2 arată valoarea înțelepciunii și binefacerile de care se bucură cei care o prețuiesc și o caută.

## Obiective

- Să învățăm cum se poate obține înțelepciunea.
- Să înțelegem care sunt avantajele pe care le dă înțelepciunea celor ce o găsesc.

## Schița

- I. Obținerea Înțelepciunii
  1. Pasiune în căutare
  2. Succes în căutare
  3. Binecuvântare în căutare
- II. Binefacerile Înțelepciunii
  1. Păzirea de ispite
  2. Călăuzirea în bine

## Analiza

### I. Obținerea Înțelepciunii (vv.1-9)

Pasajul acesta este organizat logic într-o serie de propoziții care enunță condițiile necesare pentru găsirea înțelepciunii, rezultatul împlinirii acestor condiții și motivul care face rezultatele posibile: dacă..., atunci..., căci.

#### 1. Înțelepciunea trebuie căutată cu pasiune. (Vv.1-4)

Versetele de la 1 la 4 ne învață ce trebuie să facem ca să devenim înțelepți. Fiecare verset prezintă o condiție exprimată în două linii paralele introduse de cuvântul dacă.

Prima condiție este acceptarea și păstrarea cuvintelor sfătuitoare înțelept și iubitor. Această parte a cărții Proverbelor este scrisă sub forma unor sfaturi pe care un tată le dă fiului său. Astfel, condiția este să ascultăm de sfaturile părinților noștri temători de Dumnezeu. Acceptarea cuvintelor lor este în sine un test de înțelepciune, pentru că de la vârsta adolescenței copiii încep să-și judece părinții și să respingă sfaturile lor – exact când sunt cel mai vulnerabili și au cea mai mare nevoie de ele. Linia a doua a primului verset ne

spune că nu e suficient să ascultăm, ci e nevoie să și păstrăm sfaturile cu noi, ca o prezență permanentă atunci când nu mai suntem lângă părinți. Cred că este justificată aici și o înțelegere a textului în care cel ce sfătuiește este Dumnezeu, Tatăl ceresc. Din nefericire, așa cum facem și cu părinții noștri pământești, uneori argumentăm și dezbatem Cuvântul Domnului, în loc să îl acceptăm.

A doua condiție este să luăm aminte și să ne plecăm inima la cuvintele înțelepciunii, adică să le examinăm cu atenție, și să medităm la ele cu o atitudine favorabilă.

A treia condiție este să ne rugăm să primim înțelepciune de la Domnul. În sfârșit, a patra condiție este că trebuie să considerăm înțelepciunea o comoară cel puțin la fel de prețioasă ca metalele prețioase. O astfel de evaluare va fi manifestată în efortul pe care îl depunem ca să obținem înțelepciunea. *Căutarea pasionată după înțelepciune este încununată de succes.* (Vv.5, 9)

Oarecum surprinzător, consecințele căutării înțelepciunii nu sunt enunțate simplu sub forma „atunci vei găsi înțelepciunea”. Versetul 5 prezintă primul rezultat al căutării înțelepciunii ca înțelegerea fricii de Domnul. Cu alte cuvinte, vom înțelege cum putem să aducem Domnului o închinare plăcută Lui, cum putem să Îl slujim, ce înseamnă poruncile Lui, de ce ni le-a dat, și cum putem să le aplicăm. Mai mult decât atât, vom cunoaște pe Dumnezeu – cea mai adâncă și mai importantă cunoaștere de care poate avea parte un om. O altă consecință a căutării înțelepciunii este înțelegerea marilor principii etice: dreptatea, judecata, nepărtinirea, principii care ne permit să avem o cunoaștere a realității sociale din punctul de vedere al lui Dumnezeu. Această cunoaștere adecvată a realității va rezulta în aplicarea principiilor de mai sus în relațiile noastre personale și de afaceri.

## **2. Domnul binecuvântează cu înțelepciune. (Vv.6-8)**

Motivul pentru care oamenii pot găsi înțelepciunea este acesta: Domnul dă înțelepciune. Versetul acesta mi se pare crucial în înțelegerea subiectului nostru pentru că el identifică pe Dumnezeu ca pe singura sursă a înțelepciunii. Mulți oameni caută înțelepciunea (sau pretind că o caută) acolo unde ea nu este; nimeni nu poate fi cu adevărat înțelept dacă respinge sau ignoră pe Dumnezeu. În continuare, din versetele 7 și 8 aflăm că Dumnezeu arată bunăvoință față de cei ce Îl caută, și răspunde cererii lor după înțelepciune.

## **II. Binefacerile Înțelepciunii**

### **1. Înțelepciunea ne păzește de ispite. (Vv.10-19)**

Versetele 10 și 11 fac tranziția dintre căutarea și găsirea înțelepciunii, și binefacerile înțelepciunii: înțelepciunea va veni în inima omului care o caută și îl va păzi de seducția răului. Venirea înțelepciunii în inimă înseamnă că omul acesta va deveni un om înțelept în mod intrinsec, ca o caracteristică personală; mai înseamnă și ceea ce detaliază partea a doua a versetului 10: un astfel de om își va găsi plăcerea în ceea ce este bine—nu va alege binele de teama consecințelor negative, ci dintr-o convingere personală adâncă, pentru că iubește binele și înțelepciunea.

Înțelepciunea ne păzește de „calea cea rea”, adică de un curs de acțiune și un stil de viață contrar voinței lui Dumnezeu. Două amăgiri, două mari exemple ale căii rele sunt prezentate în versetele de la 12 la 19. Prima amăgire, de la 12 la 15 este pervertirea adevărului și dreptății, sau cum zice versetul 15 „cărări strâmbe” și „drumuri sucite”. Ispita aceasta este adusă de oameni pervertiți, care își prezintă ideile lor stricate pe față, fără rușine, în cuvântări publice. Ei nu se tem nici nu se rușinează



de stricăciunea lor, nu fac răul pe ascuns, ci îl ridică la rangul de ideologie și îl susțin cu argumente. Astfel de oameni au ales în mod deliberat să părăsească adevărul, și le face plăcere să facă răul. Observați contrastul dintre oamenii înțelepți, a căror desfătare este cunoștința (v. 10) și oamenii perverși, care își pun plăcerea în răutate (v.14).

A doua amăgire este pervertirea moralității (vv.16-19). Această ispită este prezentată ca o femeie care folosește cuvinte ademenitoare sau atractive. Și femeia aceasta a ales în mod deliberat să calce credința: față de soțul ei și față de Dumnezeu. Acțiunile unei astfel de femei sunt devastatoare: alegerea acestui stil de viață duce la moarte, și scăparea dintr-o astfel de ispită este extrem de grea.

## **2. *Înțelepciunea ne călăuzește în neprihănire. Vv.20-22***

În opoziție cu „calea cea rea” detaliată mai sus, omul înțelept va umbla pe „calea oamenilor de bine”, și va umbla pe ea consecvent (o va ține), așa cum poruncește v. 20. Răsplata unui astfel de stil de viață și acțiune caracterizat de căutarea și practicarea consecventă a ascultării de cuvântul Domnului este contrastată cu pedeapsa care îi așteaptă în final pe cei care resping binele și aleg răul: cei dintâi vor rămâne în țară, pe când cei din urmă vor fi smulși din ea.

## **Concluzii**

Cuvântul Domnului prezintă înțelepciunea ca pe o mare valoare, mult mai prețioasă decât orice comoară materială, pe care Domnul o dă celor care o caută cu pasiune și o cer de la El. Acești oameni binecuvântați de Domnul cu înțelepciune ajung să cunoască pe Domnul și căile Lui, și să le iubească. Pe aceștia înțelepciunea îi păzește de ispite și îi ghidează în alegerea și practicarea lucrurilor bune.

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)

# Disciplina Adevărată a Întelepciunii

Text: Proverbele 3; 4

Cuvântul de Aur: Proverbele 4:23 „Păzește-ți inima mai mult decât orice, căci din ea ies izvoarele vieții.”

## Introducere

**D**acă în capitolul 1 al Cărții (Proverbele 1:20) avem chemarea și invitația la „Școala Întelepciunii” iar în capitolul 2 (Proverbele 2:6) prezentarea „Sursei Întelepciunii”, capitolul 3 începe cu prezentarea responsabilităților practice ale Întelepciunii. Aceste îndrumări sau responsabilități practice sunt însoțite de răsplătiri atunci când sunt împlinite: Proverbele 3:2; 4; 6b; 8; 10; pentru împlinirea lor este nevoie de o viață de disciplină spirituală.

## Obiective

- ❖ Să înțelegem că adevărata înțelepciune nu este cea care reiese din vorbele noastre, ci este cea care se vede în practica trăirii noastre zilnice.
- ❖ Să înțelegem că toate aceste aplicații practice ale înțelepciunii în trăirea noastră zilnică trebuie să-L aibă în centrul motivației pe Dumnezeu. Bunătatea, credincioșia, încrederea în Domnul din toată inima, recunoașterea Lui în toate căile noastre, frica de Domnul, abaterea de la rău, cinstirea Domnului, sunt datoriile noastre față de El.
- ❖ Să înțelegem că aceste responsabilități nu sunt „poveri greu de purtat”, ci ar trebui să fie expresia zilnică a unei Discipline Adevărate a Întelepciunii în viața noastră.

## Schița

- I. Adevărata Întelepciune constă în „A FI” nu în „AAVEA”
  1. Să fii CA Domnul – Proverbele 3:3-4
  2. Să fii ÎN Domnul – Proverbele 3:5
  3. Să fii CU Domnul – Proverbele 3:6-8
  4. Să fii PENTRU Domnul – Proverbele 3:9-10
- II. Adevărata Întelepciune constă în acceptarea muștrărilor, atenționărilor și sfaturilor

1. Păzește-ți INIMA
2. Păzește-ți GURA
3. Păzește-ți OCHII
4. Păzește-ți CALEA

## Analiza

**A.** Capitolul 3 al cărții Proverbele începe cu un îndemn de a face din inimă un tezaur al principiilor bune pentru viață (Proverbele 3:1). Acesta este secretul și condiția de a ne bucura de un curs al vieții la limita stabilită de Dumnezeu (Psalmul 90:10; Împăratul David atenționează prin Psalmul 55:23b cu privire la pericolul trăirii unei vieți care poate să nu-și atingă limita și cota maximă!).

### **Disciplina Adevărată a Înțelepciunii consta în „A FI” nu în „AAVEA”**

#### ***I. Să fii CA Domnul – Proverbele 3:3-4***

Două din atributele lui Dumnezeu (Bunătatea și Credințioșia) sunt menționate în versetul 3. De fapt, o traducere mai atentă din ebraică a celor două atribute ar fi: dragostea și adevărul. Astfel, a practica Înțelepciunea în relație cu Dumnezeu înseamnă a-L iubi și a practica totdeauna adevărul Lui, Cuvântul Lui.

În relație cu cei din jur, în lumina acestui verset, practicarea Înțelepciunii este de fapt manifestarea bunătății și a credințioșiei în viața de zi cu zi. Trăind astfel, ne vom asemăna tot mai mult cu El și cei din jur Îl vor vedea trăind în noi. Câteva căi prin care bunătatea și credințioșia se manifesta în noi în relație cu semenii noștri ar fi: ajutor oferit celor în nevoie; iertarea celor care ne greșesc; suferința împreună cu cei care sufăr ... Cum este posibil? Domnul Isus a spus: „Învățați de la Mine ...”

Rezultatele acestui mod de viață sunt menționate în vers. 4. Ele sunt: trecere/favoare înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor și „o minte sănătoasă”, adică o minte care judecă și analizează cu prudență și este capabilă de discernământ. Nu uitați, o minte sănătoasă este mintea pe care Dumnezeu o poate „trezi”, și îi poate vorbi.

#### ***II. Să fii ÎN Domnul – Proverbele 3:5***

O viață care practică Înțelepciunea este totdeauna ancorată în Domnul, în Cuvântul Lui. Expresia cheie aici este „din toată inima ta”; o ancorare, o încredere fără rezerve, fără îndoieli. O viață de înțelepciune ne va conduce la o astfel de practică. Astfel ne vom putea totdeauna regăsi „în El”. Apostolul Pavel a făcut din aceasta unul din aspectele celei mai mari dorințe în viața Lui: „să fiu găsit în El” (Filipeni 3:9).

#### ***III. Să fii CU Domnul – Proverbele 3:6-8***

Înseamnă să-L recunoaștem în toate căile noastre. Adică, să recunoaștem autoritatea Lui și controlul Lui în toate situațiile vieții. În providența Lui, El va netezi cărările noastre spre sfârșitul pe care El Îl vrea în fiecare situație (v.6).

Există pericolul de a acționa după înțelepciunea noastră (înțelepciunea lumii acesteia), socotindu-ne singuri înțelepți (vers. 7a). Remediul este frica de Domnul și abaterea de la rău (vers.7b).

Rezultatul? În ebraică, vers. 8 este o expresie metaforică. Aceasta expresie descrie o sănătate spirituală completă pe care o experimentează cei ce se tem de Domnul și se abat de la rău.

#### **IV. Să fii PENTRU Domnul – Proverbele 3:9-10**

A. V.9 este „un imperativ” care conduce la o devotare jertfitoare în relație cu Domnul, prin punerea averii noastre la dispoziția Lui, adică în slujba Lui. Este de o importanță majoră de menționat faptul că termenul folosit în ebraică pentru a descrie „averile” se referă la averile și bogățiile obținute pe cale cinstită, justă, legală. Câtă responsabilitate aici! Dumnezeu nu poate fi onorat cu lucruri care „nu onorează”!

Partea a doua a vers.9 („și cu cele dintâi roade din tot venitul tău”) ne amintește de darurile aduse Domnului după Lege (cele dintâi roade) dar expresia poartă în ea și semnificația: „ceea ce este mai bun din venitul tău”. A-L onora astfel pe Domnul înseamnă „a fi pentru El”. Oare câți înțelegem că a dăru, a sacrifica pentru Domnul și lucrarea Lui aduce adevăratul belșug și adevărata satisfacție (vers. 10)?

B. Partea a doua a capitolului 3:11-35 precum și Capitolul 4:1-22 cuprind în ele mustrări, atenționări și sfaturi practice privind aplicarea Înțelepciunii printr-o disciplină zilnică, atât în relație cu Dumnezeu și Cuvântul Său, cât și în relație cu aproapele. Capitolul 4:23-27 amintește iarăși tezaurul unde trebuie să păstrăm principiile bune pentru viață: „inima”. Sunt prezentate patru sfaturi imperative aici:

**I. „Păzește-ți inima mai mult decât orice” v.23 – „Pune gardă în jurul tezaurului”.** Expresia este atât intensă în ebraică, încât am putea-o traduce: „Păzește-ți inima cu toată paza” sau „Păzește-o de tot ce trebuie păzită”. Este atât de important să dăm atenția cuvenită Cuvântului lui Dumnezeu: Psalmul 119:5; 11; 34; 73; 125; 144; 169; Coloseni 3:16.

**II. „Păzește-ți gura” v.24 – „Pune strajă gurii”;** Iarăși, Cuvântul Domnului trebuie să aducă totdeauna adevărul în gura noastră: 1Petru 4:11. Să nu uităm relația dintre inimă și gură: „...din prisosul inimii vorbește gura...”

**III. „Păzește-ți ochii” v.25 –** Expresiile din versetul acesta descriu ochii omului înțelept care este focalizat pe scopurile lui Dumnezeu și pe direcționarea pe care o dă Dumnezeu. El are o singură țintă spre care să privească (Evrei 12:2) și are un singur scop măreț pe care să-l împlinească (Filipeni 3:14).

**IV. „Păstrează-ți calea” vs.26-27 –** Cuvintele cheie aici sunt „netedă” și „hotărâte”. Concluzia acestor expresii în limba ebraică este următoarea:

„Viața morală trebuie să fie însoțită de o conduită morală”. Să nu uităm că în primul veac, credincioșii, urmașii Domnului Isus, erau numiți „Calea”, ei erau pe Calea Credinței (Fapte 9:2). Este atât de important „să croim cărări drepte” (Ev.12:13). Credincioșii care au o viață de „Disciplină Adevărată a Înțelepciunii” croiesc și umblă pe aceste cărări. „Calea cea sfântă” este pentru cei sfinți: să umblăm pe ea (Isa.35:8).

# Concluzii

Știm că Înțelepciunea pentru noi ca și credincioși este personificată în Domnul Isus Hristos (1Corinteni 1:30). De aceea, prima condiție de a intra în Școala Înțelepciunii și a continua apoi creșterea în înțelepciune și trăirea în înțelepciune este cunoașterea și primirea/acceptarea Domnului Isus Hristos ca Mântuitor personal. În lumina acestor afirmații putem considera că adevărata înțelepciune (cea care vine de SUS) nu o putem experimenta decât în Hristos Domnul. Adevărata înțelepciune o au cei mântuiți.

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)

# Sfatul Înțelepciunii privind castitatea

---

Textul: Proverbe 5

Cuvântul de aur v.18: „Izvorul tău să fie binecuvântat, și bucură-te de nevasta tinereții tale.”

## Introducere

În primele nouă capitole ale Cărții Proverbelor se vorbește în mai multe rânduri despre nebulnia imoralității (2:16-19; 5:1-23; 6:24-35; 7:1-27). Frecvența și ponderea acestei teme este de înțeles, din moment ce mulți oameni refuză sfatul înțelepciunii la acest capitol. Prima instanță avertizează împotriva relațiilor cu femeia ce își părăsește bărbatul. Biblia avertizează în alte locuri că o căsătorie cu cea lăsată de bărbat din motive întemeiate este nici mai mult nici mai puțin decât preacurvie, indiferent dacă legal femeia este liberă de legea primului ei bărbat. A doua avertizează împotriva relațiilor cu femeia străină care vrea să rivalizeze cu nevasta tinereții. A treia instanță expune primejdia femeii stricate, care întinde curse sufletelor scumpe. A patra instanță avertizează împotriva relațiilor cu femeia ce invocă religia ca temei al relațiilor sexuale în afara căsătoriei. În toate aceste instanțe, femeia ce ispitește pe cei din jur poate fi văzută ca Nebunia (femeia gălăgioasă și seducătoare) care face victime în viața celor ce refuzând înțelepciunea (gazda ce oferă gratuit masa cea mai bogată și mai satisfăcătoare a succesului și slavei) cad implicit în lațul costisitor al primei.

## Obiective

- Să evaluăm corect și să înțelegem bine costul neînfrânării, pe de o parte, și răsplata castității, pe de altă parte.
- Să înțelegem că lucrurile păcătoase sunt o alternativă distrugătoare la lucrurile bune oferite de Dumnezeu.

## Schița

1. Contrastul femeii străine cu soția.
2. Contrastul dintre ceea ce promite femeia străină și ceea ce oferă în realitate.
3. Contrastul dintre costul plătit pentru neînfrânare și desfătarea câștigată prin practicarea castității.

# Analiza

## **I. Contrastul femeii străine cu soția**

- A. Una este străină și necunoscută (vs. 3, 20). Cealaltă este nevasta cu care se cultivă intimitatea și cunoașterea (vezi verbul care definește relația intimă cu soția: a cunoaște, Matei 1:25).
- B. Una oferă ape furate și pâine luată pe ascuns (Prov. 9:17). Cealaltă oferă apele izvorului curat (5:1-18).
- C. Una induce rătăcire fără scop (5:6). Cealaltă oferă stabilitatea unui cămin.
- D. Una risipește valorile adunate cu greu (5:10). Cealaltă, prin inferență logică, adună.
- E. Una epuizează energiile, risipește anii și secătuieste viața (5:9, 11). Cealaltă învigoarează și oferă trăire pleneră (54:18, 19).

## **II. Contrastul dintre ceea ce promite femeia străină și ceea ce oferă în realitate**

- A. Promite dragoste, satisfacție și voluptate (5:3, 20): Femeia străină ispitește pe cei neîncercați să creadă că oferă dragoste (5:20), satisfacție (buzele ei strecoară miere; cerul gurii ei este mai alunecos ca untdelemnul) și voluptate (5:20).
- B. În realitate, ea aduce amărăciune ca pelinul (5:4a) și tăieturi adânci ca ale unei săbii cu două tăișuri (5:4b) și regrete puternice (5:12-13), deoarece înșelarea a fost dublă: cel prins în imoralitate a fost înșelat el însuși de ispită și la rândul lui a înșelat pe partenera sa de viață.

## **III. Contrastul dintre costul plătit pentru neînfrânare și desfătarea câștigată prin practicarea castității**

- A. Textul supus analizei arată o serie de lucruri negative care decurg în final din cedarea în fața ispitei imoralității. Printre lucrurile ce însumează costul imoralității sunt enumerate: pierderea valorilor materiale câștigate cu trudă (5:10); epuizarea fizică, istovire (5:9, 11); nenorocire și discreditare în mijlocul poporului (5:14); poticnire și chiar distrugere totală (5:23).
- B. Prin contrast, autorul prezintă binecuvântările celui ce practică înfrânarea și castitatea: Este stâmpărat și înviorat de apa proaspătă a izvorului său (5:15); este îmbătat de o dragoste curată (5:19); se bucură în mod real de nevasta tinereții (5:18).

# Concluzii

Contrastul efectuat între blestemul neînfrânării și binecuvântările castității prezintă autorului posibilitatea de a oferi sfatul său pentru toți fiii ce vor să asculte glasul înțelepciunii. Sfatul este îndoit: Pe de o parte se cere ca să rămânem lângă cuvintele înțelepciunii (5:7), iar pe de altă parte să nu ne plasăm în ispită, ci mai degrabă să ne depărtăm de drumul care duce la ușa casei femeii străine (5:8).

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)

# Pericolele Demascate de Întelepciune

TEXT: Proverbe 6

**Cuvânt de Aur vs.20-23: „Fiule, păzește sfaturile tatălui tău, și nu lepăda învățătura mamei tale: leagă-le necurmat la inimă, atârnă-le de gât. Ele te vor însoți în mersul tău, te vor păzi în pat, și îți vor vorbi la deșteptare! Căci sfatul este o candelă, învățătura este o lumină, iar îndemnul și mustrarea sunt calea vieții”.**

## Introducere

Carterea Proverbelor conține o mină de aur a teologiei biblice, reflectând teme ale Scripturii adusă la nivelul neprihănirii practice (1:3), prin abordarea alegerilor etice ale omului, punând sub semnul întrebării modul în care gândește, trăiește și își gestionează viața de zi cu zi, în lumina divină a adevărului. Există o mare nevoie de înțelepciune în societatea noastră de astăzi. Este bine știut că lipsa de chibzuință distruge viețile multor oameni, în special ale tinerilor, și are efecte nefaste asupra celor care sunt mai în vârstă. În fiecare zi auzim de căsătorii distruse, prietenii pierdute, suflete condamnate din lipsă de înțelepciune. În acest capitol sunt prezentate sfaturi practice prin care unele din pericolele vieții sunt expuse sau demascate de sapiența divină și în același timp sunt redată recomandări utile pentru a le evita sau scăpa de ele.

## Obiective

- Să devenim familiari cu unele pericole ce pot pune viața noastră în primejdie.
- Să învățăm care sunt remediile recomandate de Scriptură în a le evita sau a scăpa de ele.

## Schița

### I. Existența pericolelor

- a) Pericolul cheazășiei



- b) Pericolul leneviei
- c) Pericolul conflictelor
- d) Pericolul imoralității

## **II. Evitarea pericolelor**

- a) Nu te băga chezaș
- b) Învață de la furnică
- c) Evită prietenii rele
- d) Păstrează învățăturile tatălui și le aplică atunci când e nevoie.

# Analiza

## **I. EXISTENȚA PERICOLELOR**

### **A. PERICOLUL PRIVIND CHEZĂȘIA sau a te pune garanție pentru cineva (6:1-5)**

a. AVERTIZAREA: Nu te pune chezaș pentru nimeni – nici chiar pentru un prieten, pentru că în felul acesta nu te vei face responsabil pentru datoria altcuiva. Dacă nu ascuți, ești prins ca într-o capcană.

#### **b. MOTIVAȚIA DE CHEZĂȘIE.**

1. Poate ți se pare că e bunădată să semnezi un împrumut pentru un prieten, de a deveni garant.
2. S-ar putea să-l ajuți să cumpere ceva care nu este după voia lui Dumnezeu.
3. S-ar putea să fie încurajat să fie un risipitor.

Garant pentru cineva înseamnă a garanta plata sau a pune un fel de gaj pentru împrumutul altcuiva. Prin aceasta, mă fac responsabil pentru datoria făcută de o altă persoană. Nebunia ce reiese de aici este de a te face pe tine responsabil pentru el și angajându-te să plătești în cazul în care el nu mai poate să o facă.

Oricine care devine responsabil de datoria altei persoane este prins și controlat, pentru că a cedat controlul a ceea ce Dumnezeu i-a dat în administrare directă, nemijlocită.

### **B. PERICOLUL PRIVIND LENEA (6:6-11)**

AVERTIZARE .. Până când vei sta culcat, leneșule? Când te vei scula din somnul tău? Un avertisment împotriva lenei este necesar, după discuția cu privire la nebunia de a garanta datoria altcuiva, deoarece, de multe ori oamenii leneși sunt cei care doresc cauțiuni. Dumnezeu nu vrea ca noi să fim leneși. Lenea este mama sărăciei. Sărăcia te poate ispiti și la alte rele.

### **C. PERICOLUL PRIVIND CONFLICTELE (6:12-19)**

AVERTIZARE ...Injoncțiunea împotriva păcatului de crea conflicte sau certuri se repetă în mod intenționat în Proverbe. Există oameni răi, cu inimi rele, cu vorbe rele. O astfel de persoană rea este în continuă gândire de afla

noi moduri de a face rău. Omul rău este în continuu agitat și luptă pentru ca să răspândească ceartă.

Domnul urăște un astfel de comportament. Este o urăciune pentru El: O privire mândră (venită din aroganță); O limbă mincinoasă (din lipsă de onestitate); Măinile care varsă sânge nevinovat (crimă); O inima care urzește planuri nelegiuite (contemplarea răului); Picioarele, care aleargă repede la rău; Martorul mincinos, care spune minciuni; Unul care seamănă discordie între frați (acest lucru este clasat ca și crimă!), etc.

Comportamentul care distruge relațiile cu ceilalți este la fel de abominabil ca și cel ce distruge relația noastră cu Dumnezeu Însuși!

#### **D. PERICOLUL PRIVIND IMORALITATEA (6:20 - 7:27)**

AVERTIZARE... Ele te vor feri de femeia stricată, de limba ademenitoare a celei străine. N-o pofti în inima ta pentru frumusețe ei, și nu te lăsa ademenit de pleoapele ei. Relația cu o femeie de moravuri ușoare te va reduce la o coajă de pâine, și-ți va prăda toată agoniseala vieții tale. Ea este prea periculoasă pentru a o manipula în siguranță, așa că va arde acolo unde atinge. Ferește-te de ea și de atingerea ei diavolești.

## **II. EVITAREA PERICOLELOR**

**A. EVITAREA CHEZĂȘIEI** – dezleagă-te, căci ai căzut în mâna aproapelui tău! De aceea du-te, aruncă-te cu fața la pământ, și stăruiește de el. Dacă o poți face, ieși din ea cât mai repede posibil. Dacă este necesar, umilește-te și pledează ca să scapi din această capcană. Avertizarea se repetă în Proverbe 11:15; 17:18. Acesta este un sfat foarte bun de care fiecare ar trebui să țină cont. A fi în situația asta este atât de grav, încât este imperativ necesar să ieși înainte de a ajunge în sărăcie și sclavie. Acest lucru este așa de urgent că nici măcar nu e bine să așteptați până mâine, du-te astăzi și cere prietenului tău să te lase din cursa în care ai intrat. Este la fel de urgent cum este pentru un cerb să scape din mâna vânătorului sau pentru pasărea prinsă în laț să devină liberă.

**B. EVITAREA LENEVIEI** – Du-te la furnică, leneșule; uite-te cu băgare de seamă la căile ei, și înțelepțește-te! – totuși își pregătește hrana vara, și strânge de ale mâncării în timpul secerișului. Învăță înțelepciune de la modesta furnică. Ea își face munca fără a avea nevoie de supraveghetor. Furnica este un exemplu de sârguință, diligență și de planificare și servește ca o mustrare pentru un leneș (persoana leneșă care nu are autocontrol). Înțelepciunea trimite un om leneș la o furnică pentru a învăța de la aceasta.

Sărăcia va veni peste o persoană care nu vrea să lucreze. Banii se câștigă prin sudoarea frunții și cu mâinile ocupate. Oamenilor cărora nu le place să lucreze, nici nu o să li se ofere bani. La fel ca o victimă ce este copleșită de un hoț, așa este omul leneș, cu devotamentul lui de a dormi, mai degrabă decât de lucru, condus spre sărăcie.

**C. EVITAREA CONFLICTELOR** - ferește-te de omul de nimic, omul nelegiuit, care umblă cu neadevărul în gură, clipește din ochi, dă din picior și face semne cu degetele. Răutatea este în inima lui, urzește lucrurile rele într-una, și stârnește certuri. În Psalmul 1 suntem învățați să nu avem nici o legătură cu oamenii răi. Cartea Proverbelor în acest capitol continuă aceiași idee pusă puțin diferit. Aici, în

versetele 16-19, vedem menționate cuvintele șase și șapte. Secvența acestor două numere a fost folosită atât pentru a reprezenta totalitatea, cât și ca mijloc de atenționare. Aceste 7 păcate detestabile oferă o privire profundă în păcătoșenia omului. Versetele 16-19 acționează ca un rezumat al avertismentelor anterioare: (1) Privirile trufașe, (2) limba mincinoasă, (3) mâini; (4) inima, (5) picioare; (6) (mărturie mincinoasă; (7) discordia. Proverbe 6:16 „Aceste șase [lucruri] Domnul le urăște: da, șapte [sunt] o urâciune înaintea lui”.

Inima este fie pură, fie deznădăjduit de rea. Dumnezeu va judeca inimile noastre și faptele noastre. Oferirea unei mărturii false este o infracțiune foarte gravă. Aceasta poate provoca dureri mari și suferință pentru persoana contra căreia acționează falsa mărturie. Toate lucrurile rele (7 urâciuni) sunt în contrast direct cu modul de trai al celor ce păzesc poruncile tatălui și ale mamei.

**D. EVITAREA IMORALITĂȚII** – Căci sfatul este o candelă, învățătura este o lumină, iar îndemnul și muștrarea sunt calea vieții. Ele te vor feri de femeia stricată, de limba ademenitoare a celei străine. N-o pofti în inima ta pentru frumusețe ei, și nu te lăsa ademenit de pleoapele ei. Fiule, ascultă de părinții tăi atunci când te avertizează. Vei putea să te ferești de o femeie imorală, care seduce cu limba lingușitoare și atrage cu ochii. Nu pofti frumusețea ei în inima ta. Prov. 7:1-27. Instruirea parentală în înțelepciune este esențială ca să consolideze o persoană împotriva atracției puternice a păcatului sexual. În versetul 21 vedem că Dumnezeu ne spune să nu pierdem din vedere legile și poruncile Sale. Părinții noștri ne învață modul corect de a trăi. „Inima ta” de fapt se referă la mintea ta. Primul lucru pentru a te proteja împotriva adulterului nu este corpul tău, ci mintea ta.

Păcatul sexual este înrădăcinat în poftă (imaginația poate fi un act păcătos), așa cum se sugerează în Exod 20:17 și este explicat de către Domnul Hristos în Matei. Metaforele puternice ce sunt prezentate aici pentru a descrie pericolul evident și consecințele distructive ale adulterului arată că pedeapsa este o consecință naturală și de așteptat. Un om care se atinge de nevasta aproapelui său are probleme serioase cu Dumnezeu – trupul fiind templul Duhului Sfânt.

Adulterul este o crimă crudă. Dragostea pentru celălalt este cel mai prețios dar pe care un bărbat și o femeie le au pe acest pământ (cu excepția darurilor lui Dumnezeu).

## Concluzii

Lumea neagă existența binelui și a răului, și este preocupată doar de ceea ce oferă satisfacție pe moment. Cartea Proverbelor corectează acest tip de gândire neglijent și neînțelept. Dobândirea înțelepciunii, ceea ce înseamnă a ști cum să eviți capcanele primejdioase, duce la relații personale împlinite, la bunăstare, la o viață de familie fericită, la activitate roditoare etc. Cartea Proverbelor nu este o carte de promisiuni, ci mai degrabă este o carte de principii; nu este o carte de legi, ea este o carte de lecții. Recomandarea este să luăm aceste principii și să le facem reguli de viață.

([intoarcere la Cuprins](#))

# Disprețitorii înțelepciunii

Text de studiu: Proverbe 7

Cuvântul de aur Prov.1:7: “Frica Domnului este începutul științei; dar nebunii nesocotesc înțelepciunea și învățătura.”

## Introducere

Încă de la începutul cărții Proverbelor lui Solomon ni se revelează scopul pentru care au fost scrise aceste proverbe și pilde: „Ca să dea celor neîncercați agerime de minte, tânărului cunoștința și chibzuință, să asculte însă și înțeleptul, și își va mări știința, și cel priceput, și va căpăta iscusință”. Nu există categorie de indivizi care să nu poată beneficia de pe urma cuvintelor înțelepte scrise în această carte.

Capitolul 7 este o avertizare și în același timp o exemplificare. O avertizare a ceea ce se poate întâmpla atunci când înțelepciunea este neglijată, neapreciată și disprețuită. Cei mai mulți oameni își închipuie că a disprețui pe cineva sau ceva înseamnă a folosi cuvinte jignitoare sau cuvinte de ocară. Dar disprețul se poate manifesta și în atitudini, nu numai în vorbire. Disprețuirea poate să se manifeste prin a nu băga în seamă sau a nu fi atent la ceea ce ți se comunică din motive de superioritate. De fapt a disprețui înseamnă a avea o atitudine care denotă lipsă de considerație față de cineva sau de ceva. Disprețul este opusul admirației, adorației, prețuirii, respectului, stimei.

Am spus că acest capitol nu este numai o avertizare, dar și o exemplificare: o exemplificare a ceea ce se întâmplă atunci când înțelepciunea și sfaturile ei înțelepte sunt disprețuite. Autorul alege drept exemplu un păcat particular, păcatul curviei, ca să exemplifice disprețul față de înțelepciune și consecințele dezastruoase ale disprețului față de sfaturile înțelepciunii. Acest exemplu este folosit pentru a putea trage concluzii în mod general, pentru a exemplifica unde duce acest dispreț al preceptelor oferite de înțelepciune. Indiferent care este păcatul comis împotriva sfatului înțelepciunii, rezultatul este același: pierdere, suferință, și în cazul în care nu apare pocăința și întoarcerea de la calea cea rea, se ajunge inevitabil la distrugere.

## Obiective

- A. Să înțelegem că disprețul nu este numai un păcat prin comitere, ci și unul prin omitere.
- B. Să înțelegem că disprețuirea înțelepciunii indiferent de aspectul pe care îl ia, va duce la pierderi mari și în final la distrugere.
- C. Să înțelegem că înțelepciunea urmărește totdeauna binele nostru, chiar dacă se pare

că prin sfaturile ei ne interzice lucruri de dorit.

## Schița

1. **Un sfat important: Prietenia cu înțelepciunea ne ferește de prietenia cu păcatul**
2. **O avertizare serioasă: Jocul cu nebunia sfârșește prin victimizare**
3. **O hotărâre necesară: Păstrarea cuvintelor înțelepciunii ca lumina ochilor**

## Analiza

### **I. Un sfat important: Prietenia cu înțelepciunea ne ferește de prietenia cu păcatul**

În textul nostru nebunia este prezentată ca o femeie ce seduce pe cei neștiutori și neîncercați. Se începe cu o avertizare împotriva neglijării înțelepciunii și se prezintă importanța vitală a înțelepciunii.

**A.** Versetele 1 și 2 arată cât de importantă este înțelepciunea și sfaturile înțelepte: sunt mai importante decât lumina ochilor și de aceeași valoare ca viața. Păstrarea lor duce la viață iar neglijarea lor la moarte.

**B.** Autorul trece apoi la prezentarea importanței cunoașterii și însușirii înțelepciunii. Versetele 3 și 4 explică modul în care înțelepciunea trebuie să ne însoțească: în acțiunile de fiecare zi (leagă-le la degete), în gândurile noastre (scrie-le pe tăblița inimii), în căutarea sfaturilor și ajutorului sau umblarea zilnică. A ști, fără a însuși în mod practic învățătura, nu este de ajuns.

**C.** Ni se vorbește de asemenea de importanța evitării păcatelor comise la nivelul gândurilor. Versetul 25 ne arată că nici măcar cu inima, cu dorințele, cu gândurile nu avem voie să părăsim calea înțelepciunii. Sunt căi pe care nici nu trebuie să le dorim sau nici măcar să ne gândim la ele. Este mai bine nici să nu lăsăm mintea să „hoinărească” pe ele, cu atât mai mult să umblăm pe ele.

### **II. O avertizare serioasă: Jocul cu nebunia sfârșește prin victimizare**

Disprețuirea înțelepciunii are rezultate ce pot fi ușor prevăzute. Aceste rezultate sunt în general cunoscute și sunt dramatice: pierzare și moarte. Autorul arată că neglijarea avertizărilor înțelepciunii aduce consecințe drastice.

**A.** Mai întâi arată modul de seducere practicat de nebunie:

1. Acțiunile lipsite de înțelepciune se petrec noaptea. Versetul 9 din text ne arată că aceste fapte se petrec în ascunzișul întunericului.
2. Îndemnurile rele sunt făcute fără nici un fel de scuze. Întotdeauna sfătuitoarii răi sunt îndrăzneți când îndeamnă la păcat și nu se sfiesc să îndemne la rău. Nimeni nu o să îndemne la păcat cu scuze.
3. Păcatul este totdeauna portretizat într-un mod plăcut, atractiv. Ambianța plăcută, mirosurile excitante, dezmierdările și dragostea sunt folosite numai ca un paravan pentru a acoperi adevărata realitate a păcatului și lipsei de înțelepciune.

**B.** În versetele ce urmează scenei seducerii ni se prezintă dezastrul experimentat de cel ce disprețuiește înțelepciunea:

1. Este incapabil să exercite rațiune sănătoasă după ce a ascultat la vorbele ademenitoare (v.22 folosește o comparație deloc măgulitoare: cel disprețuitor este ca boul).
2. Este dus în laț (v.22-23). Lațul în care se prind animalele are o momeală ce ispitește.
3. I se străpunge ficatul cu săgeata (v.23).
4. Rezultatul final este totdeauna același: distrugere și pierzare.

În ciuda promisiunilor atrăgătoare și frumoase, în ciuda ambianței plăcute ce îl întâmpină la început pe disprețuitorul înțelepciunii, rezultatul este dezastruos. Boul nu se mai întoarce de la măcelărie. Cerbul nu scapă din cursă, nici pasărea din laț. Moartea și pierzarea sunt finalul celor ce disprețuiesc înțelepciunea.

## Întrebări

1. Cum putem deosebi sfaturile înțelepte de cele neînțelepte?
2. Care sunt aspectele cele mai neglijate din viața cotidiană în care credincioșii arată lipsă de înțelepciune?
3. Cum putem elimina disprețul față de înțelepciune din viețile noastre?

## Concluzii

**1.** Suntem în pericol de a disprețui înțelepciunea prin omitere. Atunci când nu ascultăm de ea, atunci când sfaturile înțelepte sunt neglijate arătăm dispreț față de înțelepciune.

**2.** Chiar dacă am avea exemple care par să contrazică rezultatul dezastruos al disprețului față de înțelepciune, totuși, rezultatul este același, distrugere, și în final în lipsa pocăinței, pierzarea.

**3.** Urmând sfatul înțelepciunii se experimentează o anumită pierdere, aceea a nesatisfacerii poftelor și plăcerilor păcătoase. Dar o astfel de pierdere nu este nicidecum dăunătoare, ci dimpotrivă, sănătoasă. De fapt înfrânarea nu este altceva decât așteptarea ca la timpul potrivit să ne bucurăm de darurile lui Dumnezeu în cadrul sfânt în care Dumnezeu a planificat să ne desfășăm. Urmarea sfatului înțelepciunii duce la satisfacție și binecuvântare.

[\(intoarcere la Cuprins\)](#)

# OFERTA ÎNȚELEPCIUNII

## Proverbe 8

Versetul de aur v.33: „Ferice de omul care m-ascultă, care veghează zilnic la porțile mele și păzește pragul ușii mele.”

## Introducere

**P**recum lumina are o sursa bine definită tot așa este și Înțelepciunea și, la fel cum lumina facilitează totul, la fel și Înțelepciunea poate face viața să fie o binecuvântare. Diferența este că, în timp ce lumina luminează pe toți oamenii la fel, Înțelepciunea trebuie căutată ca o comoară, trebuie cerută cu credință, trebuie pusă în aplicare și trebuie lăsată să lucreze.

## Obiective

1. Să învățăm CUI se adresează Înțelepciunea;
2. Să observăm și să analizăm TRĂSĂTURILE Înțelepciunii autentice;
3. Să definim RELAȚIA Înțelepciunii cu Creatorul și cu omul

## Schița

- I. Poziția de pe care se prezintă Înțelepciunea**
- II. Avantajele oferite de Înțelepciune: Lucruri mari (v.6a) și prețioase (vs.10-11, 19)**
- III. Sursa Înțelepciunii - Relația înțelepciunii cu Dumnezeu și creația (vs.22-31)**
- IV. Destinația Înțelepciunii - Relația înțelepciunii cu oamenii (vs.31-36)**

## Analiza

Folosind aceeași metoda de învățare directă ca și în capitolele anterioare, autorul continuă prezentarea înțelepciunii făcând o descriere a caracteristicilor sale, ca a unui lucru de valoare, pledând cu ascultătorii, încercând să ne convingă să o dorim și evidențiind avantajele acceptării ofertei și dezavantajele refuzului.

### **I. Poziția de pe care se prezintă Înțelepciunea**

- (a) De pe o poziție proeminentă așa că toți pot să o vadă și să o audă ( vs.1-3).
- (b) De pe o poziție de necesitate universală (toți au nevoie de ea, vs.4,5;15,16).
- (c) De pe o poziție morală înaltă (vs.6-8,13,17, ce iubește și ce urăște înțelepciunea).

- (d) De pe o poziție ce oferă avantaje substanțiale (vs.10-21).
- (e) De pe o poziție ce indică scopurile creației (vs.22-31). Dumnezeu:
  - A avut un plan înțelept cu creația;
  - A creat toate în acord cu scopurile sale înțelepte;
  - Așteaptă ca și oamenii să găsească plăcere în scopurile sale
- (f) De pe o poziție de autoritate ce poate:
  - Pretinde
  - Promite
  - Avertiza (vs.32-36)

## **II. Avantajele oferite de Înțelepciune: Lucruri mari (v.6a) și pretioase (vs.10,11,19)**

- (a) Oferă învățătură sănătoasă celor proști și nebuni (v.5)
- (b) Oferă un cod moral al dreptății (vs.6b-8, 15, 20)
- (c) Oferă claritate în problemele existenței și în luarea deciziilor (v.9)
- (d) Oferă planuri chibzuite (v. 12), sfat și izbândă (v.14a)
- (e) Oferă putere și autoritate celor ce cârmuiesc societatea după sfaturile ei (vs.15-16)
- (f) Oferă roade, rezultate care sunt mai de preț decât valorile materiale cele mai scumpe (v. 19): o moștenire adevărată (v. 21), vistierii pline (o existență pleneră).
- (g) Oferă bunăvoința Domnului și viața

## **III. Sursa Înțelepciunii - Relația înțelepciunii cu Dumnezeu și creația (vs. 22-31)**

- (a) Este preeminentă în relație cu tot ce există (vs.22-23)
- (b) Este baza întregii creații (vs.24-26)
- (c) Este cea care dă scop fiecărei entități din creație (vs.27-30a)
- (d) Este desfătarea lui Dumnezeu (vs.30-31)

## **IV. Destinația Înțelepciunii - Relația înțelepciunii cu oamenii (vs. 31-36)**

- (a) Înțelepciunea dorește să își găsească plăcerea în fiii oamenilor (v.31)
- (b) Înțelepciunea cere oamenilor ascultare (v.32-33)
- (c) Înțelepciune pretinde veghere (v.34)
- (d) Înțelepciunea garantează viața celor ce o găsesc și se postează la ușa ei (v.35)
- (e) Înțelepciunea decretează vătămarea și moartea celor ce o refuză (v.36)

# Concluzii

Discursul înțelepciunii prezentat în capitolul 9 al Cărții Proverbelor nu lasă loc decât pentru o alternativă. Sfatul ei fie este acceptat și urmat, ceea ce aduce pleiada binecuvântărilor lui Dumnezeu, fie este ignorat, ceea ce atrage inevitabil pierzarea. Există o fericire garantată celor ce caută cu seriozitate înțelepciunea. Cel care o garantează este atotînțeleptul Dumnezeu.

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)



# Ospățul (Ospitalitatea) Înțelepciunii

---

Text: Proverbe 9

C.A. vs.5, 6: „<sup>5</sup>Veniți de mâncați din pâinea mea și beți din vinul pe care l-am amestecat! <sup>6</sup>Lăsați prostia și veți trăi, și umblați pe calea priceperii!”

## Introducere

**C**artea Înțelepciunii cunoscută sub numele de Cartea Proverbelor este în același timp o carte a frumuseții lucrurilor bune, ele fiind servite atât ca „ziceri” sau „proverbe”, cât și ca și parabole sau istorioare cu tâlc, dar în orice formă ar fi ele prezentate, ele rămân deosebit de interesante și folositoare pentru cei doritori să crească în înțelepciune divină.

## Cadru

Este interesant de observat de cât de multe ori s-au folosit și se folosesc parabole pentru ilustrarea diverselor perle ale înțelepciunii în istoria omenirii. Este interesant să observăm că însuși Domnul a folosit pilde pentru revelarea anumitor învățături ale Scripturii, unele chiar semănând cu textul de analizat (Mat.22:3-4; Luca 14:16). Parabolele se folosesc deoarece pun într-o formă simplă, accesibilă și neagresivă un adevăr important, percutant și agresiv, făcând astfel înțelegerea, asimilarea și rememorarea lui mult mai ușoară. Ele au și un așa-zis „dezavantaj”, și anume îți oferă implicit, prin folosirea unei istorioare cu personaje ce trebuie identificate (de aici, non-agresivitatea construcției), posibilitatea de a te „ascunde” după deget și de a nu te identifica cu morala pildei (Mat.13:13-16; Mar.14:10-12).

Și acest text este o prezentare parabolică, de data aceasta a avantajelor și deliciilor înțelepciunii, în contrast cu înșelarea și dezastrul nebuliei. Lecția încheie într-un mod foarte nimerit ca tematică primul capitol al studiului nostru, cel al prezentării înțelepciunii.

# Obiective

- Să înțelegem că înțelepciunea divină are de partea ei toate promisiunile de valoare, și ele sunt garantate de certitudinea Divinității;
- Să înțelegem că în lumea căzută, orice lucru de valoare va avea și imitatori cu intenții de defraudare;
- Să înțelegem că nebunia falsifică toate promisiunile înțelepciunii, dar în spatele lor sunt numai garanțiile mâniei și judecății lui Dumnezeu împotriva păcatului.

## Schița

- I. Explicarea nevoii folosirii parabolei ca gen în acest capitol de contrast între înțelepciune și nebunie
- II. Identificarea elementelor parabolei
- III. Studierea Ospățului Înțelepciunii (promisiunile ei)
- IV. Studierea Ospățului Nebuniei
- V. Contrast între cele două

## Analiza

### **I. Înțelepciunea ca Parabolă sau de ce apelăm ocazional la pilde?**

Înțelepciunea divină a fost prezentată pe larg în lecțiile și capitolele precedente, și am văzut cât de complexă, de folositoare și de frumoasă este ea. Este clar că în acest capitol al Proverbelor, de final de prezentare, s-ar cuveni să se facă un rezumat apoteotic al descrierii înțelepciunii. Este de asemenea clar că un astfel de sumar, pentru a fi exact, ar trebui să fie complex, și de aceea, posibil, greu de înțeles și de reținut. Dar, după cum merge zicala: „o poză valorează cât o mie de cuvinte”, se poate crea un rezumat concentrat și foarte ușor de memorat folosind o ilustrație verbală cu „valoare” de poză, o parabolă. Ea are de obicei una sau două învățături centrale, dar oferă o puternică provocare celui ce îi este servită, deoarece îl silește să facă un efort de identificare a entităților implicate cu sine și cu lumea proprie, și îl silește să ia niște decizii morale, importante, vitale chiar, și nu în ultimul rând definitive pentru viața sa ulterioară. Când parabola este construită prin contrast, cu atât mai mult această provocare nu mai poate fi evitată ci trebuie să i se dea – într-un fel sau altul – satisfacție.

Așa după cum citim, pilda noastră este concepută ca și contrastul dintre două femei, amândouă angrenate – cel puțin aparent, înaintea unei analize atente (vs.4,5; 16,17) – în același fel de activitate, oferirea de „servicii” celor „proști” și celor lipsiți de pricepere (sau mai degrabă celor ignorați, simpli; aceleași cuvinte sunt folosite în original pentru caracterizare celor două categorii de oameni, atât în v.4 cât și în v.16). La o analiză atentă însă, se vede diferența majoră între cele două personaje, între ce oferă ele, și între garanțiile ofertelor lor; ar trebui de asemenea să se vadă lămurit

ochiului cercetător și rezultatele finale ale unei eventuale alegeri a uneia sau alteia din cele două femei de către un „trecător” ignorant. Să începem deci prin identificarea elementelor parabolei, cu importanță în înțelegerea ei.

**II. Identificarea elementelor parabolei** În primul rând, Înțelepciunea este prezentată (vs.1-3) ca o femeie harnică, întreprinzătoare și pricepută, și implicit (și probabil nu întâmplător) ne amintește de femeia descrisă la sfârșitul Cărții Proverbelor, femeia cinstită (Prov.31:10-31). Ca și acea femeie care mărește slava soțului ei (Prov.31:23), și înțelepciunea mărește slava Stăpânului ei, Domnul Dumnezeu (v.10).

Nebunia este prezentată ca o femeie gălăgioasă, proastă și ignorantă (v.13). Gălăgia pe care o face este de așa natură încât să-i ascundă prostia și ignoranța. Înțelepciunea și-a zidit casa și și-a tăiat cei șapte stâlpi de rezistență (v.1).

A se observa că Înțelepciunea nu datorează nimănui nimic, deoarece ea este posesoarea și autoarea propriei averi. Casa construită de ea reprezintă spațiul strict și sigur, delimitat de divinele reguli și principii ale înțelepciunii, în care cei proști și nepricepuți pot fi ospătați, și deci înțelepțiți, cu splendidele bucate ale Înțelepciunii. Ea nu merge să-i caute pe străzi sau pe coclauri și beneficiile ei nu pot fi împărtășite decât în acest spațiu creat de ea. Cei șapte stâlpi ar trebui să fie familiari oricărui căutător de înțelepciune, deoarece toate marile sisteme de religie, filozofie și/sau înțelepciune din lume se sprijină pe niște așa-zii „piloni”, mai mulți sau mai puțini la număr (cei cinci stâlpi ai islamului, cei patru stâlpi ai educației, etc). În cazul nostru concret, probabil că cei șapte piloni, reprezentând prin natura contextului puterea de rezistență și siguranță a casei, sunt cele șapte Duhuri de Înțelepciune ale lui Dumnezeu și cei șapte ochi ai lui Dumnezeu care veghează în tot pământul (Zah.3:9; 4:10; Apoc.1:4; 3:1; 4:5; 5:6) la împlinirea înțelepciunii și la sprijinirea celor ce o caută și o aleg. De aceea și numărul 7 este un număr divin, cu importanță deosebită în economia lui Dumnezeu, și este asociat cu perfecțiunea absolută și împlinirea desăvârșită ce Îl caracterizează numai pe El.

Următorul element al parabolei este cel al elementelor ospățului. Ele conțin în felul în care sunt expuse noțiunea jertfei Domnului Isus (junghierea animalelor, pâinea și vinul), fiind clar că nu la bucate obișnuite face referință parabola ci la elemente spirituale, deoarece primele nu pot fi oferite ca „medicament” pentru prostie și ignoranță, pe când cele mai de pe urmă sunt menționate de chiar Mântuitorul într-un alt context – la instituirea Cinei, Mat.26:26 etc., ca și la oferirea vieții veșnice ucenicilor făcută la Ioan 6:54-56. Ele reprezintă și un belșug de desfătare și viață pentru cel ce vine la ospățul Înțelepciunii, o ieșire definitivă și nu numai temporară din penuria și meschinăria prostiei și neștiinței (vs.5,6).

În descrierea Înțelepciunii și a ospățului ei, se introduce acum următorul element, niște slujnice pe care ea le trimite pe înălțimile cetății ca să-și anunțe ospățul cu voce tare, prin crainici, specificând audiența vizată (vs.3,4). Aceste slujnice sunt extensii ale Înțelepciunii și îndeplinesc în definitiv aceeași slujbă cu ea: vestirea căii vieții și implicit mărirea slavei lui Dumnezeu. Ele prin sine nu posedă bogățiile Înțelepciunii, dar fiindu-i slujnice credincioase, devin extensiile ei și gura ei ce cheamă. Ele simbolizează atât pe cei ce se fac vestitorii și slujitorii Înțelepciunii divine, cât și elementele folosite de oameni în studierea și înțelegerea ei, elemente legate de minte: logica, meditația, memorarea, deducția etc. SĂ OBSERVĂM că

acestea sunt folositoare NUMAI ATUNCI când sunt puse în slujba Înțelepciunii adevărate, di- vine, revelate, altfel ele slujesc Nebuniei.

În continuare, după alte considerații, se trece la introducerea elementului de contrast, Nebunia, personificată și ea ca o femeie, dar una gălăgioasă, proastă și care „nu știe nimic” (v.13). O altă traducere mai corectă a acestui „nu știe nimic” ar fi „care știe gunoi, stricăciune”, prin implicație care nu știe nimic bun. Despre femeia aceasta ni se spune că stă și ea pe înălțimile cetății, și că și ea are o casă. Este interesant că nu ni se spune că această casă a fost construită de ea, căci nebunia nu poate construi nimic, ci mai degrabă dărâmă. Ea ne aduce bine aminte de descrierea femeii nebune, tot în Proverbe, în contrast cu cea înțeleaptă (Prov.14:1). Deoarece din descriere înțelegem că această femeie nu posedă decât cel mult lucruri furate, este clară și sugestia că însăși casa în care locuiește este probabil furată. Semnificația casei este importantă, deoarece ca și în cazul Înțelepciunii, pe care se chinuie să o imite prin fals, există un spațiu delimitat unde se fac alegeri fatale pentru viața omului, spațiul nebuniei păcatului. Cu alte cuvinte este sugerat că trecătorii, deși oameni, deși născuți păcătoși, sunt așa numai de drept (prin naștere) dar se chinuie să umble din instinct pe calea dreaptă (v.15), calea moralității naturale, intrinsec creată în om de Dumnezeu. Există însă această chemare a Nebuniei către spațiul păcatului (vs.15-18), în care păcătoșia de drept, potențială, a omului se materializează în fapte, în păcate concrete, un spațiu din care întoarcerea este dificilă sau chiar imposibilă. Există deci situații clasice, locuri dedicate, unde distrugerea omului născut păcătos se desăvârșește (v.18), locuri în care dacă nu ar fi ajuns ar fi avut o mai bună șansă de a se întâlni cu Înțelepciunea și de a veni la ospățul oferit de ea, apucând astfel calea vieții. De asemenea relevant în contrastul realizat este și faptul în timp ce Înțelepciunea oferă un bogat OSPĂȚ din propriile ei bogății, a cărui consecință va fi înțeleptirea, bucuria și viața veșnică, Nebunia oferă numai „PLĂCERE”, ce nu derivă din bogățiile ei, ci din actul furtului, din păcat. Ea nici nu pretinde că posedă ceea ce oferă, ci cei invitați trebuie să-și facă rost singuri de elementele ospățului PRIN FURT (v.17). Consecința este moartea (v.18).

**III. Studiarea Ospățului Înțelepciunii:** Așa cum am văzut deja, întreaga prezentare a Înțelepciunii este una a deschiderii și transparenței, a luminozității și a belșugului. Spațiul construit de ea pentru ospăț (spațiul teologic și filozofic al discursului divinității), este deschis „privirilor”, larg, ospitalier (v.1, descrierea sugerează o casă mare, o vilă sau chiar un palat). Ospățul ei este îmbelșugat, servit, ca la „casele mari”, de o pleiadă de slujnice (v.3, slujnicele au fost trimise să anunțe numai DUPĂ ce masa a fost aranjată, se presupune cu ajutorul lor, și deci se poate presupune cu multă siguranță că ele vor și sluji la masă), cu elemente, așa cum am spus deja, ce sugerează jert- fa Domnului Isus Hristos (vs.2,5), Cel care este Înțelepciunea lui Dumnezeu, și prin a cărui jertfă în mod unic omul poate fi iluminat, răscumpărat și re- generat. Întreaga atmosferă este atrăgătoare și plină de satisfacții, calități din apanajul adevăratei Înțelepciuni. De aceea, și în viață ar trebui să ne amintim că orice „știință” (slujnică a înțelepciunii în principiu) care nu arată așa, care nu se deschide liber oricărei cercetări și oricărui scrutin, nu este adevărată și onestă, și mai degrabă o slujnică a nebuniei.

**IV. Studiarea ospățului Nebuniei:** Capitolul se încheie cu contrastul „competiției”, festinul nebuniei. A se observa că este într-adevăr o competiție,

„populația” vizată este aceeași (cei proști și neștiutori, adică cei neutri, deoarece cei înțelepți slujesc deja Întelepciunii, iar cei răi și batjocoritori sunt deja „vânduți” nebuniei, vs.7-9), iar „piața de desfacere” este aceeași, adică drumul drept, înălțimile cetății (vs.3,14,15), spațiul discursului public al ideilor, forumul discursului teologic și filozofic al oamenilor. Spre deosebire de prima femeie, care este o „doamnă de viță nobilă” (se presupune că e bogată, stă în casă și-și trimite slujitoarele să-i împlinească voia), această femeie pare să fie o parvenită fără adevărate bogății, care stă pe un scaun (probabil simbolul leneviei) la ușa hrubei ei, pretinzând a fi ceva ce nu este, lipsită de adevărate bogății și de adevărate ajutoare. Casa ei nu este cu adevărat deschisă inspecției și analizei celui curios, ci este o capcană învăluită în taină, ce este dezvăluită în mod fatal și pentru o scurtă clipă celor ce cad în cursa ei (v.18, trecătorii nu știu ce îi așteaptă, sunt momiți, păcăliți, există numai o fațadă, dar realitatea din spate este cu totul alta, un coșmar). Ospățul Nebuniei este un festin al groazei și ororilor celor mai greu de imaginat!

**V. Contrastul celor două:** Este deja bine conturat contrastul între cele două oferte și ospețe, și al doilea este menționat numai pe scurt pentru a delinea diferența diametrală dintre ele. Putem să apreciem acum ce valoare solidă și garantată prezintă Întelepciunea cea foarte ospitalieră: Ea e bogată, are promisiunea unui ospăț bogat și plin de satisfacții, ca și promisiunea vieții veșnice și a unui cămin somptuos și etern, toate garantate de cele șapte coloane de putere și înțelepciune care sunt cele șapte duhuri ale lui Dumnezeu, „bancherul” etern și suprem. Cel interesat (asta excluzându-i pe cei batjocoritori și răi, asupra cărora suntem avertizați să nu irosim comorile înțelepciunii) este invitat să inspecteze și să guste, nimic nu este ascuns sau tainic, ci descoperit, întins, accesibil, public. A se reține bine această caracteristică definitorie a adevăratelor științe și înțelepciunii. Spre deosebire de aceasta și în contrast cu ea, Nebunia este săracă, are promisiunea unor plăceri fără a furniza sursa lor (substanța acestor plăceri trebuie furată, și numai așa ele devin accesibile și, chipurile, dulci) și ascunde capcana morții. Casa ei este închisă inspecției, este tainică, „esoterică”, o hrubă-capcană ce duce în văile Locuinței Morților. Promisiunile ei sunt goale și garantate numai de gălăgia ei, de „reclama” pe care și-o face și care apelează la chiar slăbiciunea trecătorilor care sunt proști, neștiutori, neversați în pericole și nepăziți de înțelepciune. A se reține și această caracteristică definitorie a nebuniei și înșelăciunilor satanice, ele au aspect de taină, se opun inspecției, se feresc de transparență și lumină și atrag prin vociferare și îmbrăcare într-o aură de mister, de esoteric, de elevare peste „mulțimea proastă”.

## Întrebări

1. Care sunt caracteristicile ospățului Întelepciunii?
2. Care sunt cele ale falsului festin al Nebuniei?
3. Cum recunoaștem științele, filozofiile, teologiile, etc., ce slujesc Întelepciunii? Dar pe cele ce slujesc Nebuniei?
4. Cui trebuie oferite perlele Întelepciunii, și cui nu trebuie? De ce?

## Concluzii

În concluzie, să înțelegem că înțelepciunea divină are de partea ei toate promisiunile de valoare, și ele sunt garantate de certitudinea Divinității; ospățul ei este îndestulat, deschis, curtenitor și duce la înțelepțire progresivă și viață veșnică.

De asemenea, trebuie să fim acut-conștienți de faptul că, în lumea căzută, orice lucru de valoare va avea și imitatori cu intenții de defraudare; gunoaiele nu se imită și nici nu se fură. Agentul principal al defraudării este satana, nebunia, care falsifică toate promisiunile înțelepciunii, și suntem intens avertizați că în spatele lor sunt numai garanțiile mâinii și judecății lui Dumnezeu împotriva păcatului.

Să fim deci ascultători și să poftim la ospățul înțelepciunii, ferindu-ne cu orice chip de capcana nebuliei și al falsului ei festin.

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)

# Omul Înțelept este Maleabil, nu Încăpățânat

---

Texte de citit 1:5, 9:9, 10:14, 18:15, 19:20

Cuvântul de aur Prov.9:10: „Începutul înțelepciunii este frica de Dom- nul și știința sfinților este priceperea.”

## Introducere

Când vine vorba să definim Înțelepciunea, se pare ca una din definițiile cele mai acceptate este cea care afirmă: Înțelepciunea este arta de a pune în practică ceea ce știm teoretic. Cartea Proverbe este o lucrare care descrie numeroase aspecte ale vieții de zi cu zi și prezintă cititorului sfaturi și îndrumări, ca viața acestuia să ajungă să fie trăită cu înțelepciune.

Se pare ca înțelepciunea a avut o mai mare căutare, sau a fost apreciată mai mult în antichitate. Putem să ne dăm seama de acest fapt și prin felul în care Scriptura recomandă tuturor oamenilor să fie angajați în căutarea înțelepciunii. În contrast cu vremurile străvechi, în ziua de azi se pare că șiretenia, șmecheria, ticluirea sau alte preocupări de felul acesta au căutare și trec ca înțelepciune. Tocmai de aceea, avem nevoie să acordăm toata atenția Cuvântului lui Dumnezeu, ca să învățăm ce numește Scriptura înțelepciune.

Biblia ridică pe om de la starea de „om obișnuit” la aceea de „om înțelept” atunci când acesta se îndeletnicește cu căutarea, păstrarea și practicarea înțelepciunii. În lecția de astăzi, studiem caracterul omului înțelept, și în particular, calitatea de a fi maleabil.

## Obiective

1. Să aprofundăm „strigarea înțelepciunii” și schimbările pe care aceasta le face în viața omului care aplică sfaturile ei.
2. Să observăm caracterul omului înțelept.
3. Să analizăm felul în care putem și noi să implementăm în viața noastră învățăturile dobândite din acest studiu ca să dobândim un caracter de valoare.

# Schița

- I. Omul înțelept este iubitor și nu indiferent
- II. Omul înțelept este amabil și nu colțuros
- III. Omul înțelept este generos și nu zgârcit
- IV. Omul înțelept este loial și nu necredincios
- V. Omul înțelept este maleabil și nu încăpățânat.
  - a. Iubește instrucțiunile și le primește (18:15, 19:20)
  - b. Crește în înțelepciune (1:5, 9:9, 10:14)

## Analiza

- I. Omul înțelept este iubitor și nu indiferent
  - 1) Iubește nevasta și nu lucrurile materiale (15:17)
  - 2) Iubește copiii și nu pregetă să disciplineze (4:3-4, 3:12, 13:24)
  - 3) Iubește frații și prietenii (17:17)
- II. Omul înțelept este amabil și nu colțuros
  - 1) Manifestă amabilitate față de cel în nevoie (17:5)
  - 2) Manifestă amabilitate față de oponenți (25:21-22)
  - 3) Manifestă amabilitate față de animale (12:10)
- III. Omul înțelept este generos și nu zgârcit
  - 1) Vede generozitatea ca o cerință a Domnului (3:27-28)
  - 2) Vede generozitatea ca un lucru ce îl cinstește pe Dumnezeu (14:31)
  - 3) Vede generozitatea ca un lucru caracteristic celui drept (21:26)
  - 4) Vede lipsa generozității ca un lucru ce distruge și păgubește (21:13, 28:27)
  - 5) Vede generozitatea ca un lucru ce atrage răsplata Domnului:
    - a. Cu fericire (14:21)
    - b. Cu binecuvântare (22:9)
    - c. Cu succes (11:24-25, 19:17)
- IV. Omul înțelept este loial și nu necredincios
  - 1) Loial față de Cuvântul lui Dumnezeu și principiile acestuia (6:20,21;4:25-27)
  - 2) Loial față de soția să, și invers, soția îi este loială (5:18-20, 31:10-12)
  - 3) Loial față de prieteni (27:10, 6, 18:24)
  - 4) Loial față de autoritatea sub care a fost plasat (25:13, 13:17)
  - 5) Loial față de slujba încredințată (27:23, 31:27)
  - 6) Loial față de cei care i se confesează (11:13)
- V. Omul înțelept este maleabil și nu încăpățânat.

Când este vorba de caracterul cuiva, a fi maleabil este un compliment. Unii oameni confundă încăpățânarea cu statornicia și a fi maleabil înseamnă pentru alții „a nu avea” coloana vertebrală. Că nu este așa, vom putea descoperi fiecare uitându-ne cu atenție la ceea ce spune aceasta carte despre omul maleabil în caracter. Două aspecte vor clarifica tuturor că acel om care este ușor de înduplecat, adică maleabil, este un om înțelept și prin urmare nu e vorba de slăbiciune de caracter sau de frica de a sta pe poziție pentru ceea ce un om crede.

*a. Iubește instrucțiunile și le primește (18:15, 19:20)*



Iată câteva secvențe în care îl găsim pe omul înțelept: vede nenorocirea și se ascunde, se ferește de prietenii rele, caută știința și o dobândește. Toate aceste ipostaze în care îl găsim pe omul înțelept se datorează faptului că acest om e deschis pentru lucruri noi, e interesat de creștere în cunoștință și nu lasă dobândirea înțelepciunii în seama sortii, ca o întâmplare, ci o caută cu ardoare. Mulți oameni ar vrea să treacă drept înțelepți, dar să nu trebuiască să facă nimic. În textul de față, vedem că omul înțelept este în căutarea științei și este gata să asculte sfaturile altora. Chiar și acest fapt este un indiciu că un astfel de om e suficient de smerit ca să plece urechea la alții, în contrast cu cel arogant, care privește de sus la toată lumea pentru că „el le știe pe toate”. Omul maleabil folosește înțelepciunea altora cu scopul de a deveni și mai înțelept. Observați în versetele date că în ambele înțelepciunea este promisă în viitor. Deci ca cineva să devină înțelept, va trebui să caute înțelepciunea cu tenacitate și în mod continuu.

### ***b. Crește în înțelepciune (1:5, 9:9, 10:14)***

Chemarea înțelepciunii descrisă în primele capitole din Proverbe nu face altceva decât să dea tuturor o șansă de a deveni înțelepți. Ce este de remarcat este faptul că nimeni nu se poate văita că a fost nedreptățit în viața pentru că a fost lipsit de înțelepciune și a rămas fără înțelepciune pe motiv că „Înțelepciunea nu se poate învăța”.

Adevărul este că cei ce au puțină pricepere și nu au avut privilegiile deosebite să își perfecționeze educația, găsesc în aceasta carte o cale de a dobândi știința și beneficiile care vin odată cu ea. Totodată, cei înțelepți găsesc și ei un izvor de pricepere și învață cum să scoată apa înțelepciunii din el. Efortul ambelor categorii va fi binecuvântat. Cel neîncercat va găsi știința și cel înțelept se va aprofunda în ea.

## Concluzii

**C**ei ce urăsc știința și nu apreciază nici mustrarea, nici sfaturile altora, cu siguranță se vor apropia de dezastru, dar cei ce iubesc priceperea vor avea rezultate de admirat, pentru că primesc și iubesc înțelepciunea. Caracterul omului înțelept de fapt este caracterul Domnului Isus Hristos.

Noi cei răscumpărați, care ne îndeletnicim cu căutarea înțelepciunii, știm că Scriptura definește Frica de Domnul ca fiind începutul Înțelepciunii. Analizând caracterul omului înțelept, fiecare avem posibilitatea să ne facem analiza interioară pentru a vedea dacă și care din componentele arătate ne sunt caracteristice. În cazul în care nu creștem după chipul Domnului Isus Hristos, înseamnă că maleabilitatea ne este străină, și ne-am cantonat în rigiditate, ceea ce exclude creșterea spirituală. Dacă Frica de Domnul lipsește din viața noastră, este clar că nu suntem dintre cei ce au un caracter maleabil.

Vestea bună însă este că cei ce vor să-și îmbunătățească caracterul pot să înceapă procesul prin a avea respectul cuvenit față de Dumnezeu și Cuvântul Lui. Acesta va fi desigur primul pas în a deveni înțelept. Cei ce îl fac pe primul cu certitudine vor continua să facă și ceilalți pași binecuvântați în căutarea înțelepciunii.

[\(întorcere la Cuprins\)](#)

# Omul înțelept este cinstit, nu înșelător

Text: 13:4-23; 3:31-33

Cuvântul de aur Prov.2:20: “De aceea, tu să umbli pe calea oamenilor de bine,  
și să ții cărările celor neprihăniți!”

## Introducere

În înțelegerea conceptului biblic de înțelepciune este important de clarificat faptul că acesta depășește ideea de înzestrare naturală sau supranaturală în ce privește dexteritatea fizică sau psihică în vreun anumit domeniu al vieții, deși în anumite contexte conceptul suportă aceste conotații. De asemenea, termenul în sensul lui pozitiv, sănătos, nu are nici nuanța de viclenie sau înșelătorie prezentă în înțelegerea seculară din foarte multe contexte, și împrumutată, adeseori, fățiș sau tacit chiar și de unii credincioși (cu toate că Domnul Isus ne îndeamnă să fim înțelepți ca șerpii, asta nu poate însemna viclenie, pentru că într-o altă parte apostolul Pavel ne poruncește ca: „Nimeni să nu fie cu vicleșug și cu nedreptate în treburile față de fratele său”. ( 1Tes.4: 6)).

## Obiective

Detalierea și analizarea trăsăturii de cinstit, în opoziție cu înșelător, care trebuie să se regăsească între trăsăturile de caracter ale omului înțelept.

## Schița

- a. Omul cinstit se teme de Domnul.
- b. Omul cinstit urăște minciuna.
- c. Omul înțelept respinge răutatea.
- d. Omul înțelept iubește dreptatea.
- e. Omul sincer spune adevărul.

# Analiza

Așadar a fi înțelept include și a dezvolta un anumit tip de caracter. A fi cinstit și nu înșelător este parte a acestui demers.

- a. **Omul cinstit se teme de Domnul.** Cei care se fălesc că sunt înțelepți, dar au renunțat la frica de Domnul și la a-L mai păstra pe Dumnezeu în cunoștința lor, au ajuns : „ să fie plini de orice fel de viclenie, de răutate, de pizmă și de înșelăciune” (Rom.1:22-31). În schimb cei înțelepți au ajuns înțelepți pentru că s-au temut de Domnul (Prov.1:7; 9:10), rămân înțelepți atâta timp cât se tem de El (Prov.15:33) și recomandarea ar fi: „să ascultăm încheierea tuturor învățăturilor: Teme-te de Domnul”. Cu alte cuvinte încheierea tuturor învățăturilor pe care le vom primi sau le vom da în această viață să facă dovada temerii noastre de Domnul și implicit a înțelepciunii de sus care s-a așezat în inimile noastre. Așadar sursa unui caracter onest, care trebuie să-l caracterizeze pe omul înțelept, nu este nimic altceva decât teama de Domnul.
- b. **Omul cinstit urăște minciuna.** Unul dintre principalele mijloace de realizare a înșelăciunii este minciuna (Gen.3:1-6; 2Cor.11:3). Diavolul a brevetat aceasta practică și toți cei care îi urmează metodele fac dovada filiației lor (Ioan 8:44). Omul cinstit se dezice în mod categoric de astfel de practici și de astfel de „mentori”. El urăște minciuna. Aici este prezent acel gen de ură sfântă, care are sensul de dezaprobare și de detașare față de lucrul asupra căruia se răsfrânge. Ura față de minciună trebuie să fie o reacție de reflex pentru omul înțelept.
- c. **Omul înțelept respinge răutatea.** Nu de puține ori răutatea este prezentă în tovărășia minciunii pentru ca împreună să lucreze înșelăciunea (Prov.6:12-14). Omul înțelept însă respinge răutatea încă de când îi dă târcoale în forma gândurilor (Prov.3:29; 24:8). El nu permite acestor gânduri să se cuibărească în inima lui. Omul înțelept își continuă asaltul împotriva răutății, ascultând îndemnul de a respinge anturajele și prietenii care-l provoacă la a face rău (Prov.1:10- 19) și căile urmate de cei care fac rău (Prov.2:10-15). Este incomplet să abandonezi prietenii rele, dar să păstrezi obiceiurile rele deprinse în astfel de prietenii. Omul înțelept de asemenea respinge filozofia de afaceri care își dorește să câștige cât vrea ea să câștige indiferent de metode, pentru că cel care se află în papucii omului rău indiferent că dobândește câștigul prin înșelăciune sau nu, trebuie să știe că principala caracteristică a acestui câștig este că e înșelător (Prov.11:18).
- d. **Omul înțelept iubește dreptatea.** Omul sincer, care nu cochetează cu minciuna, răutatea și înșelăciunea are o relație specială cu dreptatea. El o iubește. El o caută și o împlinește și în lucrurile mici, dar și în cele mari. El înfăptuiește dreptatea atunci când se află în postura de a judeca într-un fel sau altul (Mica 6: 8), el se judecă pe sine și propria-i viață după dreptate și îi judecă și pe cei de lângă el după dreptate. El nu lasă neîmplinită dreptatea (Mat.23:23) și știe că făcând așa atrage aprobarea lui Dumnezeu (Prov.21:3) și a comunității (24: 24, 25). Pentru că nu este motivat de răutate și pentru că

îl caută pe Domnul el înțelege ce este drept (Prov.28: 5), spre deosebire de foarte mulți oameni cărora păcatul, le obturează înțelegerea spirituală cu privire la dreptate (vezi arhiprezenta atitudine, din zilele noastre, care pune mereu la îndoială dreptatea lui Dumnezeu). Și pentru cei tineri provocarea este aceeași și anume de a trăi în frică de Domnul și în ascultare de preceptele înțelepciunii și : „atunci vom înțelege dreptatea, judecata, nepărtinirea, toate căile care duc la bine” (Prov.2:1-9). Atunci când se află în postura de a câștiga ceva omul înțelept știe că „mai bine puțin cu dreptate decât mari venituri cu strâmbătate” (Prov.16:8).

- e. **Omul sincer spune adevărul.** Adevărul nu este altceva decât masa de lucru pentru dreptate. Cel care are o relație specială cu dreptatea, inevitabil v-a avea același gen de relație și cu adevărul. Adevărul este extrem de valoros și nu se află în pericolul de a fi prea mult niciodată, de aceea omul înțelept întotdeauna „cumpără adevărul și nu-l vinde...” (Prov.23:23). El spune adevărul chiar și atunci când o face în paguba lui. Și când are calitatea de martor el spune numai adevărul, și nu este influențat în nici un fel de cel care îi stă înaintea, fie că este mare și ar exista ispita să-l avantajeze, fie că este mic și ar fi ispitit să-l desconsidere și să-l păgubească. Omul înțelept spune adevărul și prietenilor lui. El își asumă postura de a supăra în această calitate, dar preferă „o mustrare pe față decât o prietenie ascunsă”, pentru că el este de acord că „rănile făcute de un prieten dovedesc credințioșia lui, dar sărutările unui vrăjmaș sunt mincinoase”. (Prov.27:5,6).

## Concluzii

Cartea Proverbe oferă multe constatări și multe îndemnuri pentru cei care caută să-și trăiască viața cu înțelepciune. Ea ne clarifică caracteristicile pe care le are această înțelepciune și cărarea pe care trebuie să o urmeze cei înțelepți. A fi înțelept presupune și a fi sincer și bine intenționat în relațiile pe care le avem cu cei din jurul nostru.

[\(înapoi la cuprins\)](#)

# Omul Înțelept este Smerit, nu Mândru!

Text: Proverbe 15: 33.

Cuvântul de aur: Proverbe 11:2. „Când vine mândria, vine și rușinea; dar înțelepciunea este cu cei smeriți”.

## Introducere

În cartea Proverbelor, autorul vorbește mult despre înțelepciune și chiar dedică două dintre capitole (8 și 9) acestei teme importante. Cele două capitole au, pe lângă caracterul evident didactic, și un caracter profetic, referindu-se la Domnul Isus, El fiind întruchiparea înțelepciunii. Solomon este singurul împărat care atunci când a ajuns pe tronul tatălui său David s-a văzut fără priceperea de a conduce așa un popor mare la număr, de aceea el a venit cu jertfă și rugăciune înaintea lui Dumnezeu și când i S-a arătat în vis, Dumnezeu i-a zis: „Cere ce vrei să-ți dau”. Solomon a răspuns: „...Dă dar robului Tău o inimă pricepută”. Cererea aceasta a lui Solomon a plăcut Domnului. Și Domnul a zis: „Fiindcă lucrul acesta îl ceri, ... îți voi da o inimă înțeleaptă și pricepută, așa cum n-a fost nimeni înaintea ta și nu se va scula nimeni niciodată ca tine” (1 Împărați 3:5-12). Iată de ce Solomon în scrierile sale vorbește mult de valoarea înțelepciunii și recomandă a se practica în smerenie.

## Obiective

- Să învățăm cum se poate obține și practica adevărata înțelepciune;
- Să învățăm că pentru înțelepciunea ce o primim de la Dumnezeu, ni se cere a avea o minte înnoită;
- Să învățăm că pentru umblarea în înțelepciunea ce o dă Dumnezeu se cere să fim smeriți.

## Schița

**I. Omul înțelept este smerit deoarece cunoaște rezultatele distrugătoare ale mândriei**

**II. Omul înțelept e smerit deoarece acceptă sfaturile înțelepciunii menite să înfrângă mândria**

**III. Omul înțelept este smerit deoarece cunoaște beneficiile smereniei**

## Analiza

Înțelepciunea adevărată este cea care se obține de la Domnul în urma rugăciunii cu smerenie. Această înțelepciune nu ne este intrinsecă, ci este dobândită de la Dumnezeu. Omul astfel înțelept acționează într-un fel care arată înțelepciunea primită de la Domnul.

**I. Omul înțelept este smerit deoarece cunoaște rezultatele distrugătoare ale mândriei**

- A. Mândria hrănește aroganța și rebeliunea 21:24
- B. Mândria produce vorbire prostească și acțiuni nebunești 14:3
- C. Mândria aduce rușine 29:23, 11:2
- D. Mândria aprinde certuri și disensiuni 17:19
- E. Mândria atrage mânia lui Dumnezeu 16:5, 6:16, 8:13
- F. Mândria merge înaintea distrugerii 16:18, 18:12

**II. Omul înțelept e smerit deoarece acceptă sfaturile înțelepciunii menite să înfrângă mândria**

- A. De a nu se supraestima 3:7
- B. De a nu fi prezumțios 27:1
- C. De a nu se lăuda singur 27:2, 12:9, 20:6
- D. De a nu căuta lauda personală 25:27
- E. De a se pocăi când a apărut mândria 30:32

**III. Omul înțelept este smerit deoarece cunoaște beneficiile smereniei**

- A. Smerenia aduce frica de Domnul, care este începutul înțelepciunii 3:7, 1:7, 9:10
- B. Smerenia aduce înțelepciunea 11:2
- C. Smerenia aduce cinste 15:33, 18:12, 29:23, 25:7
- D. Smerenia aduce har 3:33
- E. Smerenia aduce bogăție, slavă și viață 22:4

## Concluzii

**E**ste o mare diferență între înțelepciunea nativă și cea primită prin cunoașterea lui Dumnezeu și prin rugăciune, și care se manifestă, cu smerenie, aducând slavă lui Dumnezeu. Proverbe 15:33 spune: „Frica de Domnul este școala înțelepciunii, și smerenia merge înaintea slavei”. Este o mare diferență între înțelepciunea lumii și înțelepciunea lui Dumnezeu așa cum citim la Iacov

3:13-17. Înțelepciunea lumii este arogantă, se manifestă cu multă mândrie, și omul lumesc, care pretinde că este înțelept, privește de sus pe ceilalți oameni, pentru că îi disprețuiește. Omul înțelept de Dumnezeu își arată înțelepciunea primită în primul rând prin frica de Domnul și prin practicarea smereniei. Cunoașterea lui Dumnezeu și a lucrărilor Sale ne inspiră o adevărată teamă sfântă ce ne învață smerenia care trebuie să însoțească înțelepciunea creștinilor, și aceasta este dovada cunoașterii lui Dumnezeu care ne vrea cu gelozie pentru Sine. Pentru că Scriptura zice: „Dumnezeu stă împotriva celor mândri, dar dă har celor smeriți”. (Iacov 4:5-6)

[\(înapoi la Cuprins\)](#)

# Omul Înțelept este Disciplinat, nu Dezorganizat

---

Textul Lecției: 12:23; 13:16; 14:8; 15:2; 17:27; 19:2; 29:8,11,  
Cuvântul de aur: Prov.25:28: „Omul care nu este stăpân pe sine este ca o cetate surpată și fără ziduri.”

## Introducere

**S**copul Cărții Proverbelor este afirmat clar încă de la începutul acestei colecții de expresii concise ce conțin reflecții asupra experiențelor vieții; ...cunoașterea înțelepciunii și învățaturii, pentru înțelegerea cuvintelor minții; pentru căpătarea învățăturilor de bun simț, de dreptate, de judecată și de nepărtinire; ca să dea celor neîncercați agerime de minte, tânărului cunoștință și chibzuință... (Proverbe 1:2-4) Pe lângă faptul că afirmă importanța înțelepciunii, Solomon indică și câteva din fațetele acesteia: bun simț, dreptate, discernământ, chibzuință arătându-ne complexitatea înțelepciunii și avantajele manifestării ei.

## Obiective

- Conturarea profilului omului înțelept în ceea ce privește disciplina personală.
- Înțelegerea necesității disciplinei și planificării.
- Formarea unei mentalități adecvate și a unor practici corespunzătoare în aria disciplinei personale.
- Înțelegerea rolului Duhului Sfânt în disciplina personală și cultivarea acesteia ca manifestare a relației cu Dumnezeu.

## Schița

### a. Temperamentul omului disciplinat arată că el:

- ❖ Este controlat (29:11)
- ❖ Este calm (17:27)
- ❖ Este răbdător (29:8,11)



## b. Acțiunile omului disciplinat arată că el:

- ❖ Este atent (19:2)
- ❖ Este calculat (13:16; 14:8)
- ❖ Este moderat (12:23; 15:2)

## Cadru

**C**artea Proverbelor oferă un spectru generos și complex de situații în care sunt așezate, adesea în note contrastante, reacțiile specifice înțelepciunii și nebuliei. Ca în toate celelalte situații, cititorul este provocat să analizeze, să evalueze și să aleagă ceea ce este potrivit unei manifestări care să reflecte sau să dezvolte o purtare înțeleaptă.

Între caracteristicile specifice unei astfel de purtări, spune Solomon, este și chibzuința. Potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române, chibzuința presupune reflecție, analiza eventualităților, discernere și planificare. Iată o perspectivă ce conturează și mai clar amplitudinea înțelepciunii.

Înțelepciunea, alături de cunoștințe și informații presupune o disciplină personală care să conducă la aplicarea cunoștințelor la situațiile specifice de viață, discernerea valorilor și acționarea în spiritul principiilor și dreptății divine.

## Analiza

**Î**n anii liceului am făcut parte din echipa de atletism și am obținut rezultate bune la câteva dintre concursurile organizate la nivelul liceelor. În cadrul echipei aveam un coleg care nu avea înzestrări atletice naturale dar care dovedea o disciplină riguroasă. În scurt timp a ajuns cel mai bun membru al echipei și s-a calificat și chiar a câștigat mai multe concursuri la nivel național. Disciplina poate adesea compensa handicapuri serioase așa cum absența disciplinei poate distruge talente promițătoare.

Inspirat de Duhul lui Dumnezeu, Solomon abordează disciplina personală și subliniază rolul auto-controlului în experiențele vieții. Astfel, înțeleptul știe să-și controleze pasiunile, cuvintele, temperamentul și acțiunile.

Așa cum a fost precizat, cele mai multe din aceste proverbe reprezintă formulări condensate ale unor învățăminte rezultate din experiențe de viață. Iată câteva formulări care reflectă importanța și implicațiile autocontrolului și disciplinei personale:

**Autocontrolul este mai important decât bravura și disciplina personală mai prețioasă decât victoriile răsunătoare:** „*Cel încet la mânie prețuiește mai mult decât un viteaz, și cine este stăpân pe sine prețuiește mai mult decât cine cucerește cetăți*” Prov. 16:32.

**Absența disciplinei și autocontrolului poate conduce la situații critice, jenante și faliment:** „*Nu te grăbi să te iei la ceartă, ca nu cumva la urmă să nu știi ce să faci, când te va lua la ochi aproapele tău*” Prov.25:8; „*Nu fi printre cei ce beau vin, nici printre cei ce se îmbuibă cu carne. Căci beivul și cel ce se dedă la îmbuibare sărăcesc, și ațipirea te face să porți zdrențe*” Prov.23:20-21.

**Disciplina personală este cea mai bună apărare în fața celor mai perseverenți**

**asediatori:** „*Omul care nu este stăpân pe sine este ca o cetate surpată și fără ziduri*”  
*Prov. 25:28.*

Folosind tehnica proverbelor, respectiv, paralelismul sintactic, am putea să conturăm și mai clar avantajele și implicațiile disciplinei privind la ce se întâmplă cu cel indulgent cu sine, cel indisciplinat și dezorganizat, cel pe care Solomon îl descrie ca fiind un leneș.

- **Preferă scurtăturile.**

*Proverbe 12:27* „*Leneșul nu-și frige vânatul, dar comoara de preț a unui om este munca*”.

- **Lasă lucrurile neterminate.**

*Proverbe 19:24* „*Leneșul își vără mâna în strachină și n-o duce înapoi la gură*”.

- **Își imaginează obstacolele.**

*Proverbe 22:13* „*Leneșul zice: „Afară este un leu, care m-ar putea ucide pe uliță!”*”

- **Găsește justificări.**

*Proverbe 26:16* „*Leneșul se crede mai înțelept decât șapte oameni care răspund cu judecată*”.

- **Ignoră planificarea.**

*Proverbe 6:6-11* „*Du-te la furnică, leneșule; uite-te cu băgare de seamă la căile ei și înțelepțește-te! Ea n-are nici căpetenie, nici priveghetor, nici stăpân; totuși își pregătește hrana vara și strânge de ale mâncării în timpul secerișului. Până când vei sta culcat, leneșule? Când te vei scula din somnul tău? Să mai dormi puțin, să mai ațipești puțin, să mai încrucișezi puțin mâinile ca să dormi!... Și sărăcia vine peste tine ca un hoț, și lipsa, ca un om înarmat*”.

## Concluzii

**A**utocontrolul și disciplina personală sunt elemente cruciale care reflectă, susțin și dezvoltă înțelepciunea. În învățătura Noului Testament aceste elemente apar ca manifestare a Duhului Sfânt în cel credincios. Fie că este vorba de blândețe, de răbdare sau înfrânarea poftelor (Galateni 5:22-23) ele reprezintă controlul pe care credinciosul trebuie să-l aibă asupra reacțiilor sale, fie că este vorba de cuvinte, de acțiuni sau chiar de impulsuri interne. Apostolul Iacov evidențiază și el aceste aspecte și comparând înțelepciunea duhovnicească cu cea lumească subliniază clar elementele care o disting pe cea dintâi, amintind în mod clar manifestări ale Duhului Sfânt și modelate de Domnul Isus: disciplină și discernământ în vorbire, blândețe, smerenie, pace și autenticitate. (Iacov cap.3)

Am putea sumariza această lecție într-un joc de cuvinte: Câștigăm controlul asupra noastră înșine atunci când cedăm și pierdem controlul atunci când încercăm să-l câștigăm. Desigur este vorba despre cedare în fața Duhului Sfânt, oferindu-I Lui control asupra gândurilor, cuvintelor, atitudinilor și acțiunilor noastre. Abia atunci vom putea experimenta adevărata disciplină și vom putea, cu discernământ acționa în spiritul adevărului, valorilor și principiilor divine.

[\(înapoi la Cuprins\)](#)

# Omul Înțelept este Îndurător, nu Răzbunător

---

Text: Proverbe cap. 10, 14, 17, 19, 20, 24

Cuvântul de Aur Rom.12:19: „Prea iubiților, nu vă răzbunați singuri; ci lăsați să se răzbune mânia lui Dumnezeu; căci este scris: „Răzbunarea este a Mea; Eu voi răsplăti”, zice Domnul.”

## Introducere

Pentru a înțelege tematica lecției noastre este nimerit să privim întâi la definiția răzbunării: Răzbunarea este acțiunea prin care omul își face singur dreptate, pedepsind pe cel de la care a suferit un rău. A se răzbuna înseamnă a-și vărsa mânia, a se descărca pe cineva.

Înțelepciunea omenească ne îndeamnă să ne luptăm pentru drepturile noastre astfel ca fiecare neînțelegere între două persoane să aibă un învingător și un învins. Înțelepciunea care vine de sus caută ca fiecare să aibă de câștigat chiar dintr-o situație de conflict care „să păstreze unirea Duhului prin legătura păcii” (Efeseni 4:3). Aplicând această înțelepciune înseamnă să avem atitudinea descrisă în Filipeni 2:1-12, atitudine practică de Domnul Isus.

## Obiective

- Să înțelegem că omul înțelept lasă prerogativa răzbunării în mâna lui Dumnezeu.
- Să înțelegem că omul înțelept merge mai departe decât să refuze răzbunarea, și alege să ierte cu o inimă îmbrăcată în îndurare.

## Schița

**Omul înțelept este îndurător, nu răzbunător, pentru că:**

- are o relație bună cu Dumnezeu (14:2)
- are o relație bună cu cei neprihăniți (14:9)
- are compasiune (14:31; 17:5; 19:17)
- este răbdător (19:11)

- iartă ușor (10:12; 17:9)
- refuză să se răzbune (20:22; 24:29)

## Analiza

Răzbuarea este o acțiune a firii pământești în care toți oamenii sunt ispitiți să-și ia soarta în propriile mâini, căutând să facă dreptate apelând la răzbuare. Răzbuarea îmbracă diferite forme de răutate, invidie, gelozie, ură și o găsim întotdeauna asociată cu aceste păcate ale firii pământești. De aceea, stările de răzbuare nu aduc niciodată binecuvântare, ci doar necaz și suferință. „Multe căi pot părea bune omului, dar la urmă se văd că duc la moarte” (Prov.14:12). Ori de câte ori ne găsim într-o stare de răzbuare, de fapt cârtim împotriva lui Dumnezeu pentru nedreptatea care ni s-a făcut și luăm locul de Judecător pentru a duce cu răutate dreptatea noastră la îndeplinire. Răzbuarea nu cunoaște limite, de aceea prin aceste acțiuni rele de la o situație de conflict se ajunge la un rău și mai mare. Sfatul lui Dumnezeu este de „a curma cearta înainte de a se întei” și de a „nu întoarce nimănui rău pentru rău, ci dimpotrivă, să urmărim ce este bine înaintea tuturor oamenilor” (Rom.12:17). Omul înțelept care nu se răzbuă este sub protecția lui Dumnezeu. În Proverbe 20:22 citim: „Nu zice: „Îi voi întoarce eu răul!” Nădăduiește în Domnul, și El te va ajuta”. Chiar și copiii lui Dumnezeu au parte de încercări și suferințe provocate de alți oameni (prietenii sau dușmanii), dar Domnul promite să îi ajute și să folosească aceste experiențe pentru binele lor (Rom.8:28). Nădăduind în Domnul și ascultând de El, suntem scutiți de multe alte ne- cazuri pe care le-am avea răzbuându-ne singuri, dar când Domnul permite ca să suferim, El ne promite că va fi cu noi. „În păcătuiră cu buzele este o cursă primejdioasă, dar cel neprihănit scapă din bucluc” (Prov.12:13). Spre deosebire de răzbuare, care se asociază cu ura, minciuna, viclenia sau crima, îndurarea se asociază cu răbdarea, iertarea, bunătatea și binecuvântarea.

Omul înțelept, care nu se răzbuă, este caracterizat de bunătate și credincioșie. „Ceea ce face farmecul unui om este bunătatea lui; și mai mult prețuiește un sărac decât un mincinos” (Prov.19:22). „Mulți oameni își trâmbețiază bunătatea; dar cine poate găsi un om credincios?” (Prov.20:6).

„Bunătatea și credincioșia păzesc pe împărat, și el își întărește scaunul de domnie prin bunătate” (Prov.20:28). Bunătatea și credincioșia care vin de la Dumnezeu trebuie să devină parte din noi – în exterior, în comportamentul nostru, ca toți din jurul nostru să vadă aceste podoabe ale frumuseții spirituale și în interior ca subiect al meditațiilor noastre (Prov.3:3,4).

Un mod subtil de răzbuare este și cel descris în versetele din Proverbe 24:17,18 „Nu te bucura de căderea vrăjmașului tău, și să nu ți se veselească inima când se poticnește el, ca nu cumva Domnul să vadă, să nu-I placă, și să-Și întoarcă mânia de la el”. Omul răzbuător este ispitit să se bucure de necazul sau căderea vrăjmașului. De ce Biblia ne îndeamnă să nu ne bucurăm? Ce altceva putem face? Dacă facem abstracție că este vrăjmașul nostru și ne gândim că ar fi un oarecare om, cum am proceda? Dacă am fi noi înșine în situație de necaz sau strâmtorare, cum am vrea să ne privească cei din jurul nostru, cu câtă compasiune, milă și îngăduință? În locul bucuriei la necazul aproapelui (vrăjmașului), Dumnezeu dorește să avem o inimă

plină de îndurare, compasiune și bunătate.

Un exemplu de răzbunare de pe paginile Sfintei Scripturi se află în istoria familiei lui Iacov, în Geneza 34, unde citim despre necinstirea Dinei, fata lui Iacov, de către Sihem (v.13). Fiii lui Iacov vorbesc cu vicleșug față de Sihem și tatăl său, Hamor Hevitul. Răzbunarea este asociată în acest caz cu violenție și minciună. Simeon și Levi, fiii lui Iacov, „și-au luat fiecare sabia, s-au năpustit asupra cetății, care se credea în liniște, și au ucis pe toți bărbații”. Ca rezultat al acestei acțiuni, la sfârșitul vieții, Iacov nu poate să le dea anumite drepturi la care erau îndreptățiți datorită ordinii nașterii, ci dimpotrivă, le oprește anumite binecuvântări (Gen.49:5-7).

## Concluzii

Aș dori să privim spre un personaj al Bibliei care s-a bazat pe Dumnezeu și a reușit să biruiască ispita răzbunării. Omul după inima lui Dumnezeu, David, pe când era urmărit de Saul care dorea să-l omoare, în două ocazii distincte are prilejul să se răzbune și să-l omoare pe împăratul Saul și totuși David, de fiecare dată renunță la răzbunare, se supune lui Dumnezeu și așteaptă timpul și voia lui Dumnezeu pentru el. De aceea Dumnezeu i-a ocrotit viața și mai târziu l-a ridicat cu binecuvântare pe tronul lui Israel.

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)

# Relațiile Omului Înțelept cu Dumnezeu

---

Text: Prov.2:1-10; 3:5-8, 13-22

C.A. Prov.3:5,6: „Încrede-te în Domnul din toată inima ta și nu te bizui pe înțelepciunea ta! Recunoaște-L în toate căile tale, și El îți va netezi cărările.”

## Introducere

**P**roverbele lui Solomon ne învață că înțelepciunea ca scop al creației a fost prima lucrare a lui Dumnezeu (cap 8:22,29) fiind folosită ca unealtă creatoare și apoi împărtășită creației (8:31; 3:19). Oamenii, datorită harului Lui Dumnezeu, sunt încurajați prin studierea acestei cărți să ajungă în posesia acestei inestimabile valori și apoi influențați de ea, să cunoască și să trăiască voia lui Dumnezeu.

## Obiective

1. Să cunoaștem modul de relaționare a omului înțelept cu Dumnezeu.
2. Să cunoaștem rezultatele acestei relații.
3. Să cunoaștem modul prin care avem o relație corectă cu Dumnezeu.

## Schița

- I. Conștientizarea relației cu Dumnezeu.
- II. Concretizarea relației cu Dumnezeu.
- III. Corectarea relației cu Dumnezeu.

## Analiza

- I. Conștientizarea relației cu Dumnezeu

Ignorarea relației cu Dumnezeu prin desconsiderarea poruncilor Sale a determinat începutul tragediei umane (Gen.3). Obținerea statutului de om înțelept este considerat prioritar datorită beneficiilor pe care înțelepciunea le aduce (cap.2).

De ce considerați că relația cu Dumnezeu este esențială pentru un om care dorește să fie înțelept ? (2:6) \_\_\_\_\_

Care este avantajul obținerii înțelepciunii din partea lui Dumnezeu? (cap.2:9) \_\_\_\_\_

Care este o primă atitudine care în relația cu Dumnezeu generează procesul dobândirii înțelepciunii? (cap.1:7; 9:10) \_\_\_\_\_

Ce înțelegem prin „Frica de Domnul” și de ce este considerată o școală a înțelepciunii? (cap.8:13;15:33) \_\_\_\_\_

## **II. Concretizarea relației cu Dumnezeu**

Experiența lui Solomon arată că Dumnezeu apreciază preocuparea omului în vederea obținerii Înțelepciunii (1 Împ.3:9-10). Solomon, binecuvântat de Dumnezeu cu înțelepciune, recomandă aspectele concrete ale relației cu Dumnezeu pe care un om înțelept le urmărește.

Care sunt aceste aspecte subliniate în cap.3:5,6,7? \_\_\_\_\_

Tot în cap.3:9 se subliniază un alt aspect al relației cu Dumnezeu pe care omul înțelept îl va respecta. Care este acesta? \_\_\_\_\_

Care este determinarea generată de relația cu Dumnezeu subliniată în cap.3:6 dar și în cap.16:7,9? \_\_\_\_\_

## **III. Corectarea relației cu Dumnezeu**

Menținerea unei relații corecte cu Dumnezeu va fi urmărită întotdeauna de omul înțelept. Binecuvântările lui Dumnezeu sunt revărsate peste cei ce trăiesc după voia lui Dumnezeu. În același timp El nu rămâne indiferent la „derapajele” pe care chiar și un om înțelept le experimentează.

Care sunt mijloacele pe care Dumnezeu le folosește pentru corectarea relației cu El? (cap.3:11) \_\_\_\_\_

Care sunt două atitudini pe care omul înțelept le va evita atunci când este corectat de Domnul? (3:11) \_\_\_\_\_

Care sunt atitudinile extreme pe care omul înțelept le va evita atunci când este corectat de Domnul? (29:1; 28:14) \_\_\_\_\_

## Concluzii

**R**elația corectă a omului cu Dumnezeu va avea ca rezultat dobândirea înțelepciunii. Această relație implică recunoașterea autorității Domnului în toate aspectele vieții. De asemenea implică recunoașterea limitărilor și acceptarea corecțiilor pe care Dumnezeu dorește să le facă spre binele nostru.

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)



# Relațiile Omului Înțelept cu Părinții Săi

Text: Proverbe 23:15-35; 30:17

Cuvântul de aur: Proverbe 17:6 „Copiii copiilor sunt cununa bătrânilor,  
și părinții sunt slava copiilor lor.”

## Introducere

**C**uvântul lui Dumnezeu are multe de spus despre relația care trebuie să existe între copii și părinții lor. Dumnezeu a conferit părinților cinste deosebită, deoarece părinții sunt într-un fel reprezentanții lui Dumnezeu. Ei au dat viață copiilor lor. Este normal să ne așteptăm ca omul înțelept de Dumnezeu să aibă relații deosebit de grijulii cu părinții pe care Dumnezeu i i-a dat.

## Obiective

- ❖ Să înțelegem că avem responsabilități față de părinții noștri pe tot par- cursul vieții.
- ❖ Să cunoaștem îndatoririle ce ne revin și să le îndeplinim cu credincioșie.

## Schița

- I. Ca și copii înțelepți suntem responsabili să ascultăm pe părinții noștri
- II. Ca și copii înțelepți suntem responsabili să prețuim pe părinții noștri
- III. Ca și copii înțelepți suntem responsabili să susținem pe părinții noștri.

## Analiza

**I. Dovedim înțelepciune** când ne însușim învățătura și disciplina oferite de părinți (23:22a). Înțelepciunea este o virtute care trebuie să apară de timpuriu în viața noastră. Ea este evidentă dacă ascultăm pe părinți și ne supunem disciplinei pe care Dumnezeu ne-o oferă prin ei. Înțelepciunea noastră în relație cu părinții se vede din modul în care.

**A.** Ascultăm sfatul lor: 10:8; 13:1; 15:5; 23:22.

**B.** Tezaurizăm înțelepciunea și cunoașterea lor: 5:1-2; 23:19.

C. Refuzăm să urmăm uzanța vremii ce e caracterizată prin neascultarea și nesocotirea părinților: 15:20b; 19:26; 28:24; 30:11-14.

D. Ne temem mai mult de Domnul ca rezultat al învățării primite în familie: 2:1,5

**II. Dovedim înțelepciune** când prin comportamentul și trăirea noastră aducem cinste părinților (23:24).

A. În mod pozitiv căutăm și înfăptuim lucrurile ce aduc onoare părinților noștri: Integritate (23:24a); înțelepciune (10:1;23:24b;29:3a); vorbire chibzuită (23:15-16); statornicie în valorile morale (23:23); transmiterea cu succes a valorilor primite de la părinții noștri la copiii noștri care să le prețuiască la fel de mult (17:6a), laudarea noastră cu ei (ne mândrim cu ei 17:6b) etc.

B. În mod negativ când refuzăm să înfăptuim fapte ce aduc rușine părinților noștri: Risipirea averii (29:3b); imoralitatea (28:7); îmbuibarea (23:20b); beția (23:20a) care aduce cu sine alte vicii precum lenevia și sărăcia (23:21), nesocotirea adevărului (23:23), ușurătatea (23:33) și imoralitatea (23:27-28), certurile și răniurile (29); divorțul și destrămarea familiei (23:29- 32), dependență și robie (23:35c), dezinteres pentru toate lucrurile sănătoase (23:35a, b) etc.

**III. Dovedim înțelepciune** când sprijinim pe părinți la bătrânețe (23:22). Autorul Proverbelor vorbește despre „nesocotirea mamei când a îmbătrânit...” ceea ce poate lua multe forme.

A. Lipsa de interes pentru problemele părinților,

B. Absența de lângă ei când au nevoie de asistență,

C. Refuzul de ai susține din punct de vedere material, etc.

Domnul Isus a condamnat aspru pe oamenii religioși care nu își fac cea mai elementară datorie, aceea de a sprijini pe părinți la bătrânețe (Marcu 7:10-13). Cel înțelept va arăta interes pentru problemele părinților săi, va fi alături de ei când este nevoie pentru a-i sprijini și încuraja, va susține material pe părinții săi în măsura în care este nevoie de acest lucru. Societatea contemporană suferă în mod endemic de necinstirea părinților pe care îi abandonează la casa de bătrâni și îi uită acolo. Oamenii înțelepți își iubesc și cinstesc părinții, deoarece vor să iubească și să cinstească pe Dumnezeu.

## Concluzii

**O**mul înțelept dovedește înțelepciunea ce a primit-o de la Dumnezeu prin întreținerea unor relații frumoase cu părinții săi, relații care au început în pruncie prin ascultarea cu supunere față de aceștia și se continuă până la sfârșitul vieții părinților săi prin cinstire și sprijin acordat acestora. De fapt cinstirea lui Dumnezeu se vede în viața noastră din felul în care cinstim pe părinții noștri.

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)

# Relațiile Omului Înțelept cu Soția Sa

---

Text: Prov. 5:15-23; 18:22; 19:14; 31:10-31

C.A. Proverbele 18:22; 19:14: „<sup>18:22</sup>Cine găsește o nevestă bună găsește fericirea; este un har pe care-l capătă de la Domnul”; „<sup>19:14</sup> Casa și averea le moștenim de la părinți, dar o nevestă pricepută este un dar de la Domnul”.

## Introducere

Capitolul 5 al Cărții Proverbelor începe cu un apel arzător privind înțelepciunea și învățătura la care fiul, bărbatul de acum, trebuie să ia seama (Prov.5:1-2). Pericolul atracției femeii străine (Prov.5:3) are un curs amar și dureros (Prov.5:4) iar ca sfârșit, moartea (Prov.5:5-6).

După descrierea pericolului (Prov.5:1-6) urmează partea „didactică” a capitolului 5, (Prov.5:7-20) în care sunt prezentate atenționările împotriva relațiilor sexuale în afara căsătoriei (Prov.5:7-14) și în antiteză, îndemnurile la castitate rămânând credincios și bucurându-se de nevasta tinereții lui (Prov.5:15-20).

Ultima parte, Prov.5:21-23, constituie epilogul capitolului în care este prezentat faptul că cel care săvârșește adulter va întâlni consecințele în viața aceasta și va avea parte de asemenea de „retribuția” Judecătorului Suprem.

Celelalte pasaje ale lecției (Prov.18:22; 19:14; 31:10-31) descriu soția cinstită și înțeleaptă. Ea este „un har de la Domnul”, „un dar de la Domnul”, „mai de preț decât mărgăritarele”.

## Obiective

- Să înțelegem cât de importantă este păstrarea în curăție, în sfințenie, a relației soț - soție.
- Să înțelegem pericolele care pot afecta relația de familie prin păcatul adulterului și căile prin care să înlăturăm aceste pericole: nu va abateți de la „înțelepciune” – Prov.5:7; depărtează-te de „femeia străină” – Prov.5:8.

- Să înțelegem că adulterul are consecințe care afectează viața aici și aduce „retribuția” Judecătorului Suprem.

## Schița

- I. Omul Înțelept își găsește satisfacția și bucuria ACASĂ – Prov.5:15,18
- II. Omul Înțelept își cunoaște responsabilitatea față de soția lui – Prov.5:16-17
- III. Omul Înțelept păstrează binecuvântarea peste soția și casa lui - Prov.5:18-20
- IV. Omul Înțelept umblă înaintea Domnului – Prov.5:21-23
- V. Omul Înțelept prețuiește „favoarea” făcută de Domnul-Prov.18:22; 19:14;
- VI. Omul Înțelept și Soția Cinstită – „Colțul de Rai” – Prov.31:10-31

## Analiza

### **I. Omul Înțelept își găsește satisfacția și bucuria ACASĂ – Prov.5:15,18**

Expresia „bea apă” (Prov.5:15) poartă în ea semnificația satisfacerii unei dorințe naturale, a unei nevoi naturale.

În cultura și limbajul oriental din vremea scrierii cărții Proverbelor, soția era comparată cu o fântână sau un izvor. Și în limbajul Biblic găsim aceeași uzanță a cuvântului. În cartea Cântarea Cântărilor, Solomon descrie mireasa ca un „izvor închis”, „o fântână pecetluită” (Cântarea Cântărilor 4:12) apoi „un izvor ... ce curge” (Cântarea Cântărilor 4:15). Fântâna sau izvorul erau de cea mai mare importanță pentru casa familiei din Orient.

Toate aceste detalii puse împreună duc la concluzia că omul înțelept își prețuiește casa prețuindu-și soția și își găsește totdeauna satisfacția și bucuria dorințelor lui firești, naturale, în casa lui, cu soția lui.

### **II. Omul Înțelept își cunoaște responsabilitatea față de soția lui – Prov.5:16-17**

Pentru viața de familie, este o ispită a diavolului și un pericol care conduce la păcat, așa zisa „pedepsire” sau „răz bunare” a soților între ei prin neîndeplinirea „datoriei” soț/soție (1 Corinteni 7:3-4). „Izvoarele”, „râurile”, „fântâna” sunt pentru intimitatea în familie (Prov.5:16-17).

### **III. Omul Înțelept păstrează binecuvântarea peste soția și casa lui – Prov.5:18-20**

Omul Înțelept realizează aceasta prin păstrarea în curăție a legământului făcut la căsătorie (Prov.5:18b) de asemenea, prin cultivare și creșterea relației în dragoste între el și soția lui (Prov.5:19-20).

### **IV. Omul Înțelept umblă înaintea Domnului – Prov.5:21-23**

De fapt, toate practicile omului înțelept în relația cu soția lui sunt motivate și realizate printr-o umblare în curăție, în sfințenie, înaintea Domnului.

Teama de consecințele păcatului și de „retribuția” Marelui Judecător își are importanța ei în viața de familie dar, peste toate acestea, cinstirea lui Dumnezeu printr-o viață sfântă, trebuie să prevaleze.

**V. Omul Înțelept prețuiește „favoarea” făcută de Domnul – Prov.18:22; 19:14.** Știm bine că „har” înseamnă favoare, dar nemeritat. Omul Înțelept știe să prețuiască „darul Domnului”.

## **VI. Omul Înțelept și Soția Cinstită – „Colțul de Rai” – Prov.31:10-31**

### **A. Soția Cinstită și responsabilitățile ei**

1. Implicațiile ei sunt legate de casa ei – Prov.31:11-15; 21-22;
2. Investițiile ei sunt legate de casa ei – Prov.31:16-19; 24-27;
3. Împarte din avutul ei cu cei nenorociți și în nevoi – Prov.31:20;
4. Înalță pe bărbatul ei – Prov.31:23; 26-27;

### **B. Soția Cinstită și răsplătirile ei**

1. Răsplătită de copiii ei – Prov.31:28a
2. Răsplătită de bărbatul ei – Prov.31:28b-29-30
3. Răsplătită de rezultatele vieții ei – Prov.31:31

## **Concluzii**

1. Trăind într-o vreme în care „FAMILIA” este sub atacul puterilor întunecului mai mult ca oricând, să nu uităm că Mântuitorul ne-a chemat să fim lumină și să trăim în lumină.

2. Soții credincioși trăind în neprihănire vor fi o binecuvântare pentru urmașii lor (Prov.20:7) și pentru Biserica lui Hristos.

3. Soțul înțelept își va găsi totdeauna satisfacția și bucuria „acasă”.

4. Soția înțeleaptă își va zidi totdeauna casa.

5. Ca soți înțelepți, să luăm seama fiecare la responsabilitățile personale.

(întoarcere La Cuprins)

# Relațiile Omul Înțelept cu Copii Lui

Text: 2:1-9, 4:1-27, 7:1-6, 22:6,15; 29:15-17

Cuvântul de aur Prov.22:6: „Învăță pe copil calea pe care trebuie s-o urmeze, și când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea.”

## Introducere

**D**espre conflictul dintre generații s-a discutat, se discută și se va discuta, pentru că este unul real. Evident, copiii gândesc diferit decât noi, de aceea relațiile părinți-copii sunt extrem de delicate și deloc ușoare. Apoi, relațiile cu copiii sunt foarte diverse și cu o dinamica aparte: într-un fel sunt relațiile cu copii mici și altele când au crescut mari, într-un fel relațiile tată-fiu, altfel relațiile tată-fiică. Și dacă privim din partea mamei, situația e la fel. De fapt, în aceeași familie relațiile diferă de la copil la copil. Sunt convins că relația cu copiii este cea mai buna pârghie ce-o avem la dispoziție pentru formarea caracterului lor.

## Obiective

- Să conștientizăm importanța relațiilor cu copiii noștri.
- Să învățăm să dezvoltăm relațiile pozitive cu copiii ce-i avem.
- Să învățăm să ne recunoaștem greșelile și să corectăm relațiile cu copiii noștri.

## Schița

### I. Generalități

### II. Conținutul relațiilor

### III. Concluzii

## Analiza

## **I. Generalități**

**a.** Începutul relațiilor cu copiii: Prov.22:6 „Învăță pe copil calea pe care trebuie s-o urmeze, și când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea.” Regula este cu cât mai devreme, cu atât mai bine.

Dar cât de devreme? O verișoară de-a mea spunea că în timp ce era însărcinată, cânta mereu o cântare. După ce s-a născut copilul, totdeauna când cânta cântarea respectivă copilul era foarte impresionat. Asta înseamnă că relațiile cu copiii pot începe chiar înainte de naștere.

**b.** Amploarea relațiilor cu copiii. Prov.1:8 „Ascultă, fiule, învățătura tatălui tău, și nu lepăda îndrumările mamei tale!” Acest verset ne arată că atât tata cât și mama sunt responsabili în educarea copiilor. Toți cei din familie trebuie prinși în aceste relații. Nimeni nu trebuie neglijat.

**c.** Durata și intensitatea. Prov.22:6 „Învăță pe copil calea pe care trebuie s-o urmeze, și când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea.” Fără îndoială că atunci când sunt mici, copiii au mult mai multă nevoie de îngrijirea, îndrumarea și sfaturile noastre. Pe măsura ce cresc, normal că influența noastră scade.

**d.** Încheierea relațiilor. Prov.22:6 „Învăță pe copil calea pe care trebuie s-o urmeze, și când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea.” Relațiile cu copii noștri n-ar trebui să se încheie decât atunci când „plecăm” de aici, dar efectul lor rămâne și după. „Când va îmbătrâni” s-ar putea ca părinții să nu mai fie, „nu se abate” este efectul care rămâne și după.

**e.** Restaurarea relațiilor cu copiii. Relațiile cu copii nu sunt un parcurs fără greșală, ci un drum cu suișuri și coborâșuri. Un tată înțelept își recunoaște greșelile și știe să restaureze relațiile.

## **II. Conținutul relațiilor**

**1.** Îi iubește (3:12,13:24). Fundamentul relațiilor este dragostea. Instruirea fără dragoste este cruzime, însă dragostea fără instruire este inefficientă.

**2.** Îi îngrijește (protejează, 1:8-9,3:1-2,4:4-6)

**3.** Îi pregătește (22:6)

**a.** Motivele pregătirii

- liniștea și bucuria sa (10:1,29:17)

- onoarea și binele lor (1:8-9,4:9,19:18,23:13-14)

**b.** Metodele pregătirii

- prin instruire (2:1)

- prin disciplină (13:24,19:18,23:13-14)

**c.** Rezultatele pregătirii

- asigurarea mijloacelor fizice (10-4,21:20,27:23-27)

- moștenire spirituală (1:1-4,20-7)

## **Concluzii**

**C**aracterul copiilor noștri se formează sau deformează în funcție de cum știm să-i instruiem în timpul relațiilor noastre cu ei. Fără îndoială că în timpul acestui proces sensibil și complex vom face și greșeli. Problema e să ne recunoaștem greșelile și să restaurăm relațiile noastre cu ei. ([intoarcere la Cuprins](#))

# Relațiile Omului Înțelept cu Prietenii și Vecinii

---

Text: Prov. 3:27-35; 27:6-11;

Cuvântul de aur Prov.17:17: „Prietenul adevărat iubește oricând, și în nenorocire ajunge ca un frate.”

## Introducere

**T**răim într-o societate bazată pe relații. Este imposibil să trăiești complet izolat. Avem prieteni și avem vecini. Cu fiecare dintre ei, fie că sunt mai de aproape sau mai de departe, trebuie să avem relații corecte. Cuvântul lui Dumnezeu, Biblia, este o carte care nu se ocupă numai de relația noastră cu Dumnezeu, ci ne dă instrucțiuni și cu privire la relațiile dintre noi. Dacă vrem să avem relații sănătoase unii cu alții, trebuie să studiem Biblia și să practicăm învățăturile ei, în special Proverbele, așa zisă carte de instrucțiuni de funcționare normală și corectă a omului.

Lecția este sprijinită pe mai multe texte din Cartea Proverbelor. Vom analiza aceste texte, și vom răspunde la câteva întrebări legate de tematicile abordate.

## Obiective

- Să învățăm să ne raportăm corect la prietenii și vecinii noștri.
- Să învățăm să folosim aceste relații pentru a aduce pe prietenii și vecinii noștri într-o relație corectă cu Domnul.

## Schița

### I. Relațiile cu prietenii

### II. Relațiile cu vecinii

## Analiza

### I. Relațiile cu prietenii



### **1. Alege-ți prietenii cu atenție**

A. Caracterul prietenilor tăi va afecta caracterul tău (13:20)

Prietenii răi te vor trage în jos

Cei care caută plăcerile (23:20-21; 28:7, 19)

Cei care sunt stăpâniți de mânie, amărăciune, nemulțumire (22:24-25; 24:21-22)

Cei stricați (29:24)

Cei nelegiuți (1:10-15; 24:1-2)

Cei nebuni (14:7)

Prietenii buni te vor ajuta în viață (27:5-6, 9)

### **2. Apreciază-ți prietenii (27:9-10)**

Solomon folosește o ilustrație sugestivă care să descrie modul în care trebuie să apreciem prietenii. Trebuie să ne facem prieteni din generația noastră, care să crească cu noi, care să ne cunoască și la bine, dar mai ales la rău. Dar făcând aceasta nu trebuie să uităm „prietenul tatălui”, adică pe acei prieteni care s-au dovedit a fi demni de încredere în timpul anilor. Ei au fost o constantă stabilă în timp și sfaturile lor sunt valoroase.

### **3. Fii loial și dedicat prietenilor**

A. Alături de ei în vreme de nevoi (17:17; 18:24)

B. Confident în lucrurile ce nu trebuie expuse (16:28; 17:9)

C. Arată-le respect, nu măgulire ieftină (27:14)

D. Fii conștient de prietenii interesați și nesinceri (19:4, 6-7; 14:20)

Prietenia de vreme bună nu este reală. Pilda fiului risipitor este un bun exemplu care ar trebui să ne dea de gândit la modul cum ne alegem prietenii, dar întrebarea care se pune este: „Ce fel de prieten sunt eu? Sunt eu un prieten pe care mi l-aș dori? Dacă prietenii mei ar fi ca mine și s-ar comporta cu mine cum mă comport eu cu ei, aș mai accepta prietenia lor? Aș mai dori să fiu prieten cu ei?”

### **4. Sfătuiește la bine (27:6,9,17;28:23)**

Prietenia este demonstrată și prin sfaturile care le dăm. Tot la fel, mustrările demonstrează adevărata față a prieteniei. Un prieten adevărat demonstrează prin sfaturile bune dragostea sa, dar la fel o face și prin mustrarea în dragoste când dorește corectarea. Dușmanii, când te critică, nu caută să te corecteze, ci să te dărâme, dar prietenul, prin mustrare, îți dorește binele.

Cum mustru eu pe prietenii mei? Cu dragoste și atenție în particular, dar cu asprime în public? Cum mă port cu prietenii mei? Caut să-i zidesc, chiar dacă prin aceasta eu voi rămâne în umbră?

## **II. Relațiile cu vecinii**

### **A. Fii un vecin bun**

1. Ajută, împlinindu-ți datoriile civice (3:27-28). În relațiile noastre depindem unii de alții, fie că este vorba de o societate primitivă, societate în care dependența unora de alții era mai clară și parcă mai necesară, fie că trăim într-o societate modernă ca cea din secolul nostru în care, parcă, dependența unora de alții s-a redus aproape la minim. Depindem unii de alții în multe feluri, dar din nefericire societatea modernă ne-a schimbat mentalitatea și ne-a făcut mult mai egoiști și autosuficienți. Am avut și avem nevoie unii de alții în multe aspecte ale vieții.

Dacă toți vecinii m-ar trata cum îi tratez eu, cum ar fi cartierul în care locuiesc? Dacă toți vecinii și-ar îndeplini obligațiile și datoriile civice așa cum le împlinesc eu, cum ar fi orașul în care locuiesc eu?

2. Urmărește pacea (3:29-30; 24:28-29; 11:12) Depinde de noi cum trăim în cartierul nostru unii cu alții, cum trăim în orașul nostru. Fiecare suntem datori să dorim și să căutăm binele cetății în care locuim. Aceasta însă nu înseamnă a te lăsa abuzat și batjocorit, dar nici nu înseamnă să nu ai nici o relație cu nimeni. Singura condiție ca cei răi să triumfe într-o societate este ca oamenii de bine să se dea la o parte, să nu participe spre binele societății. Vedem consecințele grave a acestei mentalități în societatea noastră de astăzi. Cum urmăresc eu pacea cetății în care locuiesc? Sunt acțiunile mele pro-active sau pasive? Care sunt gândurile mele vis-a-vis de vecinii mei? Trăiesc eu în așa fel încât în ziua cercetării Dumnezeu să aibă în mine un martor al cărui exemplu să poată fi urmat?

3. Nu abuza de vecinii tăi (25:17) Cu intenții bune, câteodată, abuzăm de cei dragi, fie frați fie prieteni. Este bine și normal să primești musafiri. De fapt Scriptura nu numai că recomandă, dar poruncește chiar ospitalitatea. Partea cealaltă a monedei este să nu abuzăm de prietenii/vecinii noștri făcându-le vizite interminabile și dese.

4. Nu îi înșela (16:29;26:18-19) Solomon este foarte dur cu cei ce înșală pe aproapele său. Această înșelare nu este numai la nivelul afacerilor sau a relațiilor financiare. În toate aspectele relaționale, omul înțelept este corect și cinstit.

### **B. Rezolvă conflictele în mod calm și pașnic (25:8-10)**

### **C. Evită pe vecinii răi**

1. Pe cel ce fletează (29:5)

2. Pe cel ce înșală (26:18-19)
3. Pe cel ce manifestă răutate (21:10; 16:29)

## Concluzii

**T**oate aceste lucruri, și multe altele privind relațiile cu prietenii și vecinii noștri le cunoaștem teoretic foarte bine. Necazul este în practică. Acolo dăm examenul, și testul nu este din teorie, din ceea ce știm, ci din ceea ce trăim practic, cum aplicăm ceea ce știm. Omul înțelept va aplica practic ceea ce a învățat din Cuvântul Înțelepciunii lui Dumnezeu.

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)

# Puterea Cuvântului Omului Înțelept

---

**TEXT:** Prov.12:6; 13:14; 15:4; 18:21; 11:9; 11:11; 12:18; 15:4;  
15:30; 16:24; 14:23; 26:23-26.

**C.A. Prov.11:11** „Cetatea se înalță prin binecuvântarea oamenilor fără prihană **DAR** este surpată prin gura celor răi.”

## Introducere

Vorbirea este principalul nostru mijloc de comunicare, Cartea Proverbe în aceste versete o descrie folosind următorii termeni:

- 1) Cuvinte – 12:6a
- 2) Gura – 12:6b; 11:9.
- 3) Învățătură – 13:14a
- 4) Limba – 15:4a; 12:18b; 18:21;
- 5) Binecuvântare – 11:11;
- 6) Vorbire – 12:18a;
- 7) Vestea – 16:24b
- 8) Buzele – 26:24;
- 9) Glas – 26:25

## Obiective

- Să înțelegem că natura cuvintelor este compatibilă cauzei din care provin: cuvintele dezvăluie sursa.
- Să înțelegem că efectul cuvintelor este compatibil naturii cuvintelor.
- Să realizăm că deoarece cuvintele au efect, suntem responsabili de cum le folosim.

## Schița

1. Ilustrații ale cuvintelor
2. Cauza cuvintelor (caracterul)
3. Păcate ale cuvintelor (vorbirii)
4. Efectele cuvintelor

# Analiza

## ILUSTRATIILE CUVINTELOR:

### **Ilustrații Negative:**

„...curse care varsă sânge...” 12:6a - cuvintele false sunt ca niște capcane; ideea subtilității

„...cursele morții...” 13:4b (aici expresia se poate referi la vorbire dar nu exclusiv la ea)

„...zгурă de argint pusă pe un ciob de pământ...” 26:23. Ilustrații

### **Pozitive:**

„...izvor de viață...” 13:14a

„...pom de viață...” 15:4a

„...fagur de mire...” 16:24

Cuvintele sunt rezultatul caracterului; observați expresiile care descriu caracterul: **Cauza**

<u>Cuvintelor – Caracterul</u>	<u>Consecințele Cuvintelor</u>	Cuvintele
celor răi...	Varsă sânge 12:6a	
Limba stricată...	Zdrobește sufletul 15:4b	
Cu gura lui omul nelegiuit...	Pierde pe aproapele său 11:9a	
Gura celor răi...	Surpă cetatea 11:11b	
Cine vorbește în chip ușuratic...	Rănește ca sabia 12:18a	
Gura celui fără prihană...	Izbăvește 12:6b	
Binecuvântarea celor fără prihană...	Înalță cetatea 11:11	

## PĂCATE ALE VORBIRII:

„*Cuvintele celor răi sunt ca niște curse ca să verse sânge...*” 12:6a → minciuna (distorsionarea adevărului, exagerare, acuzații false, mărturii mincinoase, bârfă, defăimare).

„*Limba stricată zdrobește sufletul*” 15:4 → jignire, vorbire murdară, blestem.

„*Cetatea ...este surpata prin gura celor răi*” 11:11 → ceartă.

„*Ca zgura de argint pusă pe un ciob de pământ așa sunt buzele aprinse...*”

→ abuz verbal, înjosire, ceartă.

„*Cel ce urăște se preface cu buzele lui...*” 26:25, 26 → Prefăcătorie, falsitate, ipocrizie, lingușire.

## EFECTELE CUVINTELOR:

- Observați efectele cuvintelor, din aceste versete și încercați să identificați în Biblie (și nu numai) cazuri în care regăsim efectele vorbirii listate mai jos.

1) Efecte Negative (ale cuvintelor negative):

- varsă sânge – 12:6a;

- zdrobește sufletul – 15:4;
- moartea este în puterea limbii – 18:21;
- pierderea aproapelui – 11:9;
- surpă cetatea – 11:11;
- rănește ca o sabie – 12:18;
- întinează – 26:23;
- înșală – 26:24,25;

2) Efecte Pozitive (ale cuvintelor pozitive):

- izbăvește – 12:6b;
- abate pe om din cursele morții – 13:14;
- dă viață (pom de viață) 15:14; viața e în puterea limbii 18:21;
- înalță cetatea – 11:11;
- vindecă – 12:18b (efect terapeutic pt. suflet);
- întărește oasele – 15:30;

## Concluzii

1) Natura cuvintelor este compatibilă cauzei din care provin: cuvintele curate/bune vin dintr-o sursă curată/bună, iar cuvintele rele vin dintr-o sursă rea; - Vorbirea este un instrument al comunicării prin care ne exprimăm și la propriu și la figurat.

Ne exprimăm la propriu în sensul că spunem ce vrem să spunem, și ne exprimăm la figurat, în sensul că exprimăm prin vorbirea noastră ceea ce de fapt noi suntem. Aplicație: examinează-ți sursa.

2) Efectul cuvintelor este compatibil naturii cuvintelor: cuvintele bune au efecte bune, cuvintele rele au efecte rele. Americanii au un proverb care spune „Sticks and stones will brake my bones but words will never hurt me” (Bețele și pietrele pot a-mi rupe oasele, dar ce zici cu gura ta nu mă poate vătăma). Proverbele lui Solomon contrazic acest proverb și arată clar că ceea ce spunem noi poate să rănească sau poate să ridice o persoană. Aplicație: gândește-te la efectul vorbirii tale asupra celor cu care comuni (din familie, rude, colegi, biserică, prieteni, vecini etc.)

3) Pentru că cuvintele au efect, suntem responsabili să folosim vorbirea în așa fel încât să ridicăm, nu să dărâmăm; să vindecăm, nu să rănim; să facem bine, nu să facem rău.

Aplicație: Folosește potențialul vorbirii ca să ridici prin vorbe bune; ca să îndrepti prin adevărul spus cu dragoste și ca să-L mărturisești pe Hristos oamenilor din jurul tău.

([întoarcere la Cuprins](#))

# Caracterul Cuvântului Omului Înțelept

---

Text: Proverbe 10:11-14, 18-21, 31-32

Cuvântul de aur: Proverbe 10:22a „Buzele omului neprihănit știu să vorbească lucruri plăcute.”

## Introducere

Cartea Proverbelor are un volum impresionant de versete ce tratează de- spre vorbire. Pe de o parte este vorbirea celui înțelept, cel care a ajuns să cunoască dreptatea divină și să aibă viața schimbată prin nașterea din nou. Acesta este numit când drept, când priceput, când neprihănit, când chibzuit, etc. Pe de altă parte este vorbirea celui ce nu a ajuns să fie înțelept prin frica de Domnul. Acesta este numit când rău, când fără minte, când nebun, etc. Nu putem face o evaluare a caracterului cuvântului celui înțelept fără a apela mereu și mereu la contrastul acestuia cu caracterul cuvântului celui rău.

## Obiective

- Să înțelegem penalizările nechibzuinței în vorbire
- Să înțelegem beneficiile vorbirii cu înțelepciune
- Să învățăm calea fricii de Domnul pentru dobândirea vorbirii înțelepte
- Să ne antrenăm în a renunța la manifestările firii
- Să ne antrenăm în trăirea sub îndemnul Duhului Înțelepciunii

## Schița

1. Caracteristicile cuvântului omului nebun.
2. Caracteristicile cuvântului omului înțelept.
3. Caracteristicile timpului de vorbire și ale timpului de tăcere.

## Analiza

### I. Vorbirea omului nechibzuit

#### A. Omul neînțelept are:

Limbă mincinoasă 21:6; 26:28;

Limbă clevetitoare 25:23

Limbă stricată 10:31

Buze mincinoase 10:18;

Buze prefăcute 26:24

Buze aprinse 26:23;

Gură nesocotită 10:8

### **B. Omul neînțelept prin vorbirea lui produce:**

Înșelăciune (26:24 Cel ce urăște se prefacă cu buzele lui, și înlăuntrul lui pregătește înșelăciunea.)

Ceartă și gâlceavă 18:6; 25:24; 26:20-22;

Înjurii și conflict (18:6 Vorbele nebulului aduc ceartă, și gura lui înjură până stârnește lovituri.)

Nenorocire (16:27 Omul stricat pregătește nenorocirea, și pe buzele lui este ca un foc aprins.)

### **C. Omul neînțelept ascunde în vorbire:**

Silnicie (10:6, 11 gura celor răi ascunde silnicie.) Răutăți (15:28 gura celor răi împrășcă răutăți.)

Ură (10:18 Cine ascunde ura, are buze mincinoase, și cine răspândește bârfelile este un nebun.)

Nebunie (15:14 gura nesocotiților găsește plăcere în nebulie.)

### **D. Omul neînțelept, datorită vorbirii sale, are parte de:**

Autoînșelare (14:8 nebulia celor nesocotiți îi autoînșală). Nuiă (14:3 În gura nebulului este o nuiă pentru mândria lui) Curse (18:7 buzele îi sunt o cursă pentru suflet) Condamnare pentru mărturia falsă (25:18; 19:5, 9; 21:28) Distrugere: (10:8, 10 gura nesocotită se prăpădește singură) Pieire apropiată (10:14 gura nebulului este o pieire apropiată)

## **II. Vorbirea omului înțelept**

### **A. Omul înțelept are:**

Limbă de aleasă (10:20 Limba celui neprihănit este argint ales) Buze înfrânate (10:19 Cine vorbește mult nu se poate să nu păcătuiască, dar cel ce-și ține buzele, este un om chibzuit)

Pe buze, înțelepciunea (10:13 Pe buzele omului priceput se află înțelepciunea; 10:31)

Pe buze, bunăvoință (22:11 Cine iubește curăția inimii, și are bunăvoința pe buze, este prieten cu împăratul)

### **B. Omul înțelept caută și păstrează**

Știința (14:23 Inima celor pricepuți caută știința; 10:14 Înțelepții păstrează știința)



### **C. Omul înțelept revelează în vorbire:**

Discreție (10:19 Cine vorbește mult nu se poate să nu păcătuiască, dar cel ce-și ține buzele, este un om chibzuit)

Tact (15:28 Inima celui neprihănit se gândește ce să răspundă) Informație (15:14 Inima celor pricepuți caută știința, dar gura nesocotiților găsește plăcere în nebunie.)

### **D. Omul înțelept oferă în vorbire:**

Răspuns blând ce potolește mânia (15:1) Vindecare și nu rănire (12:8)

Înviorare (10:21 Buzele celui neprihănit înviorează pe mulți) Lucruri plăcute (10:32; 15:2; 16:21).

Cuvinte prietenoase (15:26; 16:24) Cuvinte alese și adevărate (17:7)

Răspuns când vede interes (15:23)

Sfaturi pline de dragoste ce aduc bine (27:9; 12:5)

Mod de vorbire care ajută la asimilarea înțelepciunii (16:21 dulceața buzelor mărește știința)

Știință și învățătură nouă (15:14; 16:23)

Vestea Bună (15:30 O privire prietenoasă înveselește inima, o veste bună întărește oasele.)

Învățăături care duc la viață (15:31 Urechea care ia aminte la învățăturile cari duc la viață, locuiește în mijlocul înțelepților) Mărturie adevărată (14:5, 25; 12:17, 19, 22)

### **E. Omul înțelept are ca rezultat al trăirii în înțelepciune:**

Călăuzire (14:8 Înțelepciunea omului chibzuit îl face să vadă pe ce cale să meargă)

Izvor de viață (10:11 Gura celui neprihănit este un izvor de viață; 13:14; 14:4)

Izbăvire (13:14 Învățătura înțeleptului este un izvor de viață, ca să abată pe om din cursele morții.)

Securitate (14:3 pe înțelepți îi păzesc buzele lor) Viață, slavă și bogăție (22:4)

## **III. Caracteristicile timpului de vorbire și ale timpului de tăcere. Tăcerea își are vremea ei și vorbirea își are vremea lui (Ecles. 3:7)**

### **A. Înțeleptul tace la vremea potrivită**

Își înfrânează vorbele: În timp ce nechibzuitul vorbește fără frâu, cel înțelept nu acționează sub impulsul firii pentru a vorbi pripit sau necontrolat (17:27)

Își păzește gura: În timp ce nechibzuitul își deschide gura fără

atenție, înțeleptul își păzește gura când vorbirea aduce necaz sau poate primejdui pe alții (21:23; 13:3)

Ține confidențial informația primită: În timp ce nechibzuitul dă pe față informația ce ar trebui reținută, înțeleptul ține ce i s-a încredințat confidențial (11:13)

Tace: În timp ce omul fără minte vorbește și defaimă, omul înțelept primește informația și tace, pentru că nu vrea să participe la defăimare (11:12)

Ascunde ocară: În timp ce nechibzuitul vorbește la mânie și se compromite, înțeleptul, deși poate ajunge sub incidența mâniei, refuză să vorbească la mânie deoarece nu vrea să facă pe alții de ocară (12:16).

Se gândește înainte să răspundă: În timp ce nechibzuitul răspunde imediat, înțeleptul tace până s-a gândit ce răspuns înțelept să dea (15:28).

Nu pomenește greșelile: În timp ce nechibzuitul repetă greșelile altora și aduce dezbinare, cel înțelept acopere greșelile refuzând pomenirea lor (17:9)

### **B. Înțeleptul vorbește la vreme potrivită**

Spune vorbe bune la vreme potrivită (15:23; 25:11)

Intervine în vorbire la vremea potrivită: În timp ce nechibzuitul pierde prin vorbirea lui nesocotită pe aproapele său, înțeleptul salvează pe oameni prin intervenția lui chibzuită la timp (11:9) Dă răspunsuri bune:

Nu tace când trebuie să răspundă și să ofere răspunsurile binefăcătoare (24:26)

## Concluzii

Privind la penalizările nechibzuinței în vorbire și la beneficiile vorbirii cu înțelepciune este ușor să dorim a fi înțelepți în vorbire. Dorința trebuie urmată însă de adoptarea fricii de Domnul care înseamnă renunțarea la manifestările firii și trăirea sub îndemnul Duhului Înțelepciunii.

[\(întoarcere la Cuprins\)](#)

# Sursa Cuvintelor Omului Întelept

Proverbe 2:1-10; 4:5-9, 23; 10:11; 13:13, 14, 20; 15:28-33

C.A. Ps.119:105: „Cuvântul Tău este o candelă pentru picioarele mele, și o lumină pe cărarea mea”.

## Introducere

Cartea „Parabolele lui Iisus, adevărul ca poveste” scrisă de Andrei Pleșu, scriitor și eseist român, estetician și istoric al artei, prezent în viața socială românească cu preponderență după revoluția din 1989, este mult disputată și mediatizată. Această carte constituie în sine o valoare literară, care prezintă cititorului adevăruri pătrunzătoare.

Însă cu respectul cuvenit unui om de cultură, artă și politician, trebuie menționat faptul că Andrei Pleșu într-adevăr prezintă Parabolele Domnului Isus ca pe o poveste. Iată cum introduce el însuși această carte cititorilor săi: „În cartea de față, va fi vorba despre poveștile spuse de Iisus, în efortul Lui de a-i familiariza pe cei din jur cu metabolismul împărăției Sale. Sarcina pe care și-o asumă e imposibilă”. Această mare personalitate a culturii românești chiar dacă și-a inspirat cărțile scrise din Scriptură, înțelepciunea redată în aceste cărți nu reflectă Înțelepciunea divină, pentru că temele abordate sunt scrise sau expuse din perspectiva unui om neregenerat.

Pe de altă parte, un bine cunoscut proverb românesc spune: „Dacă tăceai, filozof rămâneai”. Înteleptul despre care vom discuta în continuare, nu-și demonstrează înțelepciunea prin tăcere, nici prin expunerea propriei gândiri, ci prin faptul că știe ce să vorbească, când trebuie să vorbească și de unde se inspiră în vorbirea lui. Trecând la analiza acestei lecții, vom putea identifica sursa cuvintelor omului întelept așa cum ne-o prezintă Scriptura.

## Obiective

Parcurgând textele citate vom ajunge să conștientizăm următoarele:

- Cuvântul lui Dumnezeu este sursa fundamentală de asimilare a înțelepciunii a credinciosului;
- Atunci când lăuntru omului este înnoit prin Duhul lui Dumnezeu, acesta devine capabil de a exprima înțelepciunea înmagazinată din Cuvânt;
- Omul întelept caută compania celor înțelepți și consideră învățătura acestora un izvor de viață.

## Schița

Omul înțelept are ca sursă a cuvintelor sale:

1. Cuvântul lui Dumnezeu,
  - A. În planul creației,
  - B. În planul răscumpărării,
  - C. În plan personal.
2. Lăuntru înnoit,
  - A. Inima, 4:23, 10:20, 20:5, 16:23,
  - B. Gândurile (mintea regenerată), 10:31, 31:26, 14:3,
3. Înțelepciunea altor înțelepți, 1:1,6, 9:9
  - A. David.

## Analiza

### I. Cuvântul lui Dumnezeu

Desigur acest concept este unul vast, însă ne vom referi la acele aspecte ale Cuvântului care îl ajută pe credincios să acumuleze sfaturile și cerințele Scripturii pentru a se deprinde să acționeze și să se comporte după cerințele specifice ale Cuvântului lui Dumnezeu: „Dacă vreunuia dintre voi îi lipsește înțelepciunea, s-o ceară de la Dumnezeu care dă tuturor cu mână largă și fără mustrare și ea îi va fi dată” Iac.1:5. Înțelepciunea lui Dumnezeu este în parte comunicabilă omului, de aceea noi trebuie să o cerem ori de câte ori avem nevoie de ea. Vom trece în revistă trei aspecte ale modului în care Dumnezeu și-a revelat înțelepciunea omului.

#### A. În planul creației

Pavel afirmă că Dumnezeu este „singurul Dumnezeu înțelept” Rom.16:27, Iov zice că a lui Dumnezeu „este înțelepciunea și atotputernicia”, Iov 9:4, iar David exclamă: „Cât de multe sunt lucrările tale Doamne, Tu pe toate le-ai făcut cu înțelepciune și pământul este plin de făpturile tale”! Ps.104:24. Toate aceste afirmații reflectă modul înțelept în care Dumnezeu a creat universul și slava pe care El o primește de la acesta, iar oamenii care privesc cu luare aminte spre univers găsesc în el o sursă de inspirație în toate domeniile de activitate.

#### B. În planul Răscumpărării (Făptura nouă)

Aici atenția ne este îndreptată spre Domnul Isus. El este portretizat ca „puterea și înțelepciunea lui Dumnezeu”, „pentru cei care sunt chemați”, I Cor.1:24b. Domnul Isus prin viața și moartea Sa, a desăvârșit planul lui Dumnezeu, proclamând Adevărul, prezentând Scriptura, în pilde și prin exemplu personal, de aceea cei care sunt chemați, analizând lucrarea Domnului Isus, văd sau găsesc adevărata înțelepciune.

#### C. În plan personal

Pavel ne asigură de faptul că Dumnezeu lucrează cu înțelepciune în toate lucrurile care se petrec în viața noastră „De altă parte, știm că toate lucrurile

lucrează împreună spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu, și anume, spre binele celor ce sunt chemați după planul Său”. Rom.8:28. Prin acestea El ne ajută să progresăm în acceptarea voci Lui și asemănarea noastră cu chipul lui Christos. În fiecare zi ne putem liniști descurajarea cu ajutorul mângâierii care vine din cunoașterea înțelepciunii infinite a lui Dumnezeu. Contemplând modul minunat în care Domnul lucrează în viața noastră a celor chemați după planul Său, vom găsi în acesta o sursă de înțelepciune. O altă sursă a cuvintelor omului înțelept:

## **1. Lăuntrul înnoit**

În limbajul Vechiului Testament se vorbește despre inimă ca despre omul lăuntric. Prin prorocul Ieremia, Dumnezeu spune despre Israel și Iuda: „Voi pune Legea Mea înlăuntrul lor, o voi scrie în inima lor” Ier.31:33. Evreii gândeau și vorbeau despre om în întregimea să, cu toate atributele sale fizice, intelectuale și fiziologice, iar inima era concepută ca un centru de conducere al tuturor funcțiilor. Vom distinge două entități ale lăuntrului înnoit din textele pe care le studiem în această lecție:

**A. Inima** Atât Vechiul Testament cât și Noul Testament vorbesc despre o inimă nouă, o inimă schimbată de Duhul lui Dumnezeu. Solomon îl îndeamnă pe fiul său să se încreadă în Domnul din toată inima lui (Prov.3:5), iar Domnul Isus spune că omul bun (născut din nou) scoate lucruri bune din visteria bună a inimii lui (Mat.12:35). Procesul înnoirii inimii începe cu înlocuirea inimii de piatră cu una de carne (Ezech.11:19), iar aceasta devine curată și încrezătoare în Domnul (Ps.51:10, 112:7), prin frica de Domnul. Apoi o inimă înnoită capătă valențe noi, fiind capabilă să accepte credința (Rom.10:10), devenind domeniul de exercitare a puterii de transformare a lui Dumnezeu (Ier.31:33) și locul de reședință a Duhului Sfânt (Ef.3:16). În aceste circumstanțe putem spune despre inimă că reprezintă omul însuși, locul unde se întâlnesc emoțiile, pasiunile și dorințele acestuia și chiar aptitudinile morale sau intelectuale. O inimă schimbată este capabilă să exteriorizeze înțelepciunea acumulată din Cuvânt sau din viața de zi cu zi. Imperativul oricărui om este acela de a veghea asupra inimii lui, pentru că din ea ies izvoarele vieții (Prov.4:23). Cine are o inimă înțeleaptă, își arată înțelepciunea când vorbește, și mereu se văd învățături noi pe buzele lui (Prov.15:28).

## **B. Gândurile, mintea regenerată**

O inimă regenerată va influența gândirea aceluși om, iar orice om născut din nou va medita la Cuvântul Domnului. David fericește pe omul care „își găsește plăcerea în Legea Domnului, și zi și noapte cugetă la Legea Lui”! Ps.1:2. Prin meditația la Cuvântul Domnului, omul înțelept se pune la dispoziția Domnului, care comunică acestuia lucruri adânci ce nu pot fi sesizate la o citire sumară sau în grabă. Cea de-a treia sursă a cuvintelor omului înțelept asupra căreia ne vom focaliza atenția este:

## **2. Înțelepciunea altor înțelepți**

„Cine umblă cu înțelepții se face înțelept, dar cui îi place să se însoțească cu nebunii o duce rău” Prov.13:20. Compania prietenilor este foarte importantă nu doar pentru copii și tineri, care sunt caracterizați ca ușor influențabili, ci și pentru oamenii

maturi. Prietenia unor oameni cu caracter chestionabil va afecta în timp caracterul unui om distins. De aceea trebuie să privim spre exemplul unor oameni ai Scripturii care au ales să se însoțească cu oameni cu un caracter ales.

**A. David alege compania celor sfinți a oamenilor evlavioși,** a celor ce se tem de Domnul și păzesc poruncile Lui (Ps.16:3, 119:63). Unul din ei a fost Ionatan, care i-a întărit încrederea în Dumnezeu, „Atunci Ionatan, fiul lui Saul, s-a sculat și s-a dus la David în pădure. El i-a întărit încrederea în Dumnezeu, și i-a zis: „Nu te teme de nimic, căci mâna tatălui meu Saul nu te va atinge. Tu vei domni peste Israel, și eu voi fi al doilea după tine; tatăl meu Saul știe și el bine lucrul acesta.” I Sam.23:16-17.

**B. Titus alege compania Apostolului Pavel (Titus 1:1-5).** El este de origine greacă, aude Evanghelia propovăduită de Pavel, se convertește, se împrietenește cu acesta și devine un colaborator apropiat al apostolului. Dintr-un anonim veritabil ajunge să-l însoțească pe Pavel în misiune, să participe la strângerea de ajutoare din Corint, pentru că în cele din urmă să fie desemnat să conducă procesul ordinării prezbiterilor în bisericile din Creta (Titus 1:6).

Intrând în compania Apostolului Pavel, Titus crește în cunoștința adevărului și deprinde de la acesta relaționarea cu alți credincioși devenind un lider și un stâlp de nădejde în lucrarea lui Dumnezeu.

## Concluzii

1. Cuvântul lui Dumnezeu nu este singura sursă de teaurizare a înțelepciunii, însă este determinant în formarea, gândirii, caracterului și conduitei omului înțelept.

2. O inimă și o gândire înnoită de Duhul lui Dumnezeu devin o sursă de înțelepciune pentru alți oameni.

3. Orice om înțelept este atent la ceea ce se petrece în jurul lui și dornic de cunoaștere a unor fenomene noi, care îi vor spori astfel gradul de înțelepciune.

[\(întorcere la Cuprins\)](#)



**Ediție realizată prin  
colaborarea fraților:**

Ioan Sinitean  
Daniel Chiu  
Marius Pintilii  
Ovidiu Dobria  
George Moțoc-Fofiu  
Gheorghe Șerban  
Mircea Lozneanu  
Viorel Filip  
Laurențiu Murg  
Valentin Gabor  
Rad Lucian  
Alexandru Dobrescu  
Sorin Covaci  
Liviu Dragomir  
Ioan Ciupuligă  
Virgil Pop  
Cristi Bradu



**Redactat de:**

**LOCOS CHRISTIAN  
MINISTRIES & ACADEMY**

coperta: Dan Ciupuligă